

ESKİ YUNAN TRAGEDYALARI

8

Sofokles

Aias

Elektra

Eski Yunanca Asıllarından Çeviren

Furkan Akderin

**Mitos
Boyut**

TİYATRO / OYUN DİZİSİ 351

SOFOKLES / AĬAS ve ELEKTRA

*Bu kitaptaki oyunların
Fikir ve Sanat Eserleri Yasasından
ve yasalardan kaynaklanan tüm hakları
çevirmenine aittir.*

*Yayınlanan oyunların sahnelenmesi,
oyunması, herhangi bir amaçla
eserlerden yararlanılması ancak
eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
bu eserden yararlanacak
kişi veya kurumlarla, kuruluşların
çevirmenine
başvurmaları zorunludur.*

Çevirinin Yayın Hakları:

© Copyright, TEM Yapım Yayıncılık Ltd., 2009

Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları

Oyun Dizisi 351

Sofokles / Eski Yunan Tragedyaları 8 (Aias-Elektra)

1. Basım: Kasım 2009

Editör: Doğan KORKMAZ

Baskı: Yeni Güven Matb.-Topkapı-İstanbul; Tel 212. 567 69 20

TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.

Ağa Çırağı Sok. 7/2 Gümüşsuyu- Beyoğlu, 34347 İstanbul

Tel: 212. 249 87 37-38; Fax: 212. 249 02 18

E.posta: mitosboyut@gmail.com

web: www.mitosboyut.net

Mitos-Boyut © Oyun Dizisi 351

SOFOKLES

ESKİ YUNAN TRAGEDYALARI

8

AİAS

©

ELEKTRA

Eski Yunanca Asıllarından Çeviren
Furkan Akderin

İÇİNDEKİLER

Sofokles'in Yaşamı, 5

Aias,... 7

Elektra,... 47

Sofokles'in Yaşamı

Sofokles, İ.Ö. 496 yılında Atina yakınlarındaki Kolonos kentinde doğdu. Tüm yaşamını Atina'da geçiren Sofokles iki defa *strategos*¹ olarak görev yapmıştır.

Peloponnesos Savaşları sırasında yaşanan Sicilya Felaketi'nden sonra kentin başına geçen on kişilik kurulda da yer almıştır². Sofokles'in İ.Ö. 406 ya da 405 yılında Atina'da öldüğü bilinmektedir.

Aristofanes, Sofokles'in yüz otuz oyun yazdığını belirtmektedir. Başka bir kayıta yazdığı yüz yirmi üç oyundan söz edilmektedir. Bunların doğruluğu kuşkuludur, çünkü Sofokles'in günümüze ulaşan sadece yedi oyunu bulunmaktadır.

Bu oyunlar *Kral Oidipus*, *Oidipus Kolonos'ta*, *Antigone*, *Trakhis Kadınları*, *Dilekçiler* ve çevirisini sunduğumuz *Aias* ile *Elektra* adlarını taşımaktadır.

1. *Strategos*: Başkomutan.

2. Peloponnesos Savaşları İÖ. 431-404 yılları arasında olmuştur. Atinalılar'ın yaşadıkları Sicilya Felakete ise İÖ. 413 yılına denk gelmektedir.

6 *Sofokles*

SOFOKLES

AİAS

Eski Yunanca Aslından Çeviren
Furkan Akderin

KİŞİLER

AİAS

ATHENA

ODÜSSEUS

TEKMESSA

MENELAOS

AGAMEMNON

TEUKROS

HABERCİ

KORO

Not:

Orijinal metinde parantez içleri yoktur. Parantez içleri yayınevimiz tarafından konulmuştur.

Troia sahillerinde Helen deniz karargâhının bir ucu. Sahnenin ortasında Aias'ın çadırı; sağda denize doğru başka çadırlar, solda kır. Odüsseus yere doğru eğilmiş, bazı izleri takip ederek girer. Ansızın Athena görünür.

ATHENA Laertes'in oğlu!⁽¹⁾ Seni ne zaman görsem düşmanlarıma zarar vermeye çalışıyorsun, şimdi ise sahilin bir ucunda, Aias'ın gemicilerinin çadırları etrafında geziniyorsun. Uzun zamandır Aias'ı arıyorsun, ayak izlerini takip ediyorsun, nerede olduğunu anlamaya çalışıyorsun. Bir Lakonia köpeği⁽²⁾ nasıl koku alırsa sen de öylesin. Yaklaştın, Aias biraz önce içeri girdi. Ter içindeydi, üstü başı kana bulanmıştı. Kapıdan içeri bakmana gerek yok, sana ne olduğunu anlattım. Ama senin de bana anlatman gerekenler var, neden arıyorsun onu?

ODÜSSEUS Sevgili Athena!⁽³⁾ Tanrıçalar arasında en çok sevdiğim sensin. Seni göremiyorum, ama aynı Etrüsk borusundan çıkan bir sesi duyabildiğim gibi seni duyabiliyorum. Doğru tahmin ediyorsun, bir düşmanı, kal kanlı Aias'ı kovalıyorum. Başka birisini değil; Aias'ı bulmaya çalışıyorum. Eğer anlatılanlar doğruysa, bizlere karşı çok ama çok büyük bir suç işlemiş. Ancak yine de tam olarak ne olduğunu bilemiyoruz, zaten böylesine zorlu bir işe girişmemin nedeni de bu. Ele geçirdiğimiz sürülerdeki tüm hayvanlar öldürüldü, birisi çobanlarla beraber tüm hayvanları öldürmüştü. Herkes Aias'ın yaptığını söylüyor. Hatta nöbetçilerden biri,

üzerinden kanlar damlayan kılıcıyla onun ovada ko-
şuşturup zıpladığını görmüş. Bunun üzerine ben de
peşinden gitmeye karar verdim. İzlerin bir kısmı tanı-
dık geliyor, ama yine de yeterli değil. Tam zamanında
geldin, ne de olsa hem geçmişte hem de gelecekte ya-
pacaklarım sana bağlı.

ATHENA Bilmez miyim Odüsseus, uzun zamandır peşin-
den gelmemin nedeni seni korumak istemem.

ODÜSSEUS Ey sevgili Tanrıça, amacıma ulaşabilecek mi-
yim, katili bulabilecek miyim?

ATHENA Tabii, çünkü tüm bu olayların sorumlusu Aias.

ODÜSSEUS Peki neden böyle bir şey yaptı?

ATHENA Akhilleus'un⁽⁴⁾ silahlarından dolayı.

ODÜSSEUS İyi de sürülere saldırmasıyla ne ilgisi var bu-
nun?

ATHENA Çünkü, aslında sizleri öldürdüğünü sanıyordu.

ODÜSSEUS Yani Argoslular'ı⁽⁵⁾ mı öldürmek istiyordu?

ATHENA Evet, ben önlemeseydim, kesinlikle amacına ula-
şacaktı.

ODÜSSEUS Bu nasıl bir cesaret? Bu nasıl bir öfke?

ATHENA Gece vakti, kimseye belli etmeksizin üzerimize
saldırdı.

ODÜSSEUS Hemen yanı başımıza mı geldi? Amacına ulaş-
tı mı?

ATHENA İki komutanın çadırlarının kapısına kadar gel-
mişti.

ODÜSSEUS Peki, onu engelleyen ne oldu?

ATHENA Hayaller görmesini sağladım, böylece sizi öldür-
me sevincinden mahrum kalmış oldu. Koyun sürülerini
yoluna çıkardım, henüz sizlerin bile faydalanamadı-
ğınız, sığirtmaçların beklediği hayvanları görmesini
sağladım. Onların üzerine saldırdı. Etrafına ölüm yağ-

dırıp hayvanların kemiklerini parçalıyordu. Kimi zaman Atreus'un⁽⁶⁾ iki oğlunu, kimi zamansa başka bazı komutanların çocuklarını öldürdüğünü sanıyordu. Bense çıldırmış olan Aias'ı daha da kışkırtarak, felaketin ağlarını örüyordum. Katliam sona erdikten sonra öldürdüğünü sandığı insanları birbirlerine bağlayarak çadırına getirdi. Onlara işkence etmeye devam ediyor. Şimdi onun yaşadıklarını sana göstereceğim. Gel, bak. Sonra da gördüklerini Argoslular'a anlatırsın. Korkmana gerek yok, onun gözlerini başka bir tarafa çevirerek seni görmesini engelleyeceğim. Ey düşmanlarının ellerini arkadan bağlayan adam! Sana sesleniyorum. Buraya gel ve çadırının önüne çık.

ODÜSSEUS Ne yapıyorsun Athena! Lütfen onu dışarı çağırma.

ATHENA Susup bekle, korkmana gerek yok.

ODÜSSEUS Tanrılar adına yalvarıyorum sana, bunu yapma. İçeride kalmaya devam etsin.

ATHENA Neden korkuyorsun, sonuçta o da bir insan değil mi?

ODÜSSEUS Ama bana düşman, hem bu sıralar çok daha düşman.

ATHENA Ne güzel işte. Düşmanlarımızın haline gülmek güzel değil mi?

ODÜSSEUS Bana kalırsa çadırında kalması daha iyi.

ATHENA Şu çıldırmış kahramanı karşında görmek daha iyi değil mi?

ODÜSSEUS Çıldırmamış olsaydı, ondan kaçmazdım ki!

ATHENA Korkma, birazdan yanına gelecek, ancak seni görmeyecek.

ODÜSSEUS Nasıl olacak bu iş? Gözleri görmüyor mu?

ATHENA Onun gözlerini, görseler bile karartacağım.

ODÜSSEUS İşe tanrılar karıştığında en olmayacak şeyler olur.

ATHENA O zaman sesini çıkarmadan olduğun yerde bekle.

ODÜSSEUS Tamam, ama yine de şimdi burada olmak istemezdim.

ATHENA Ey Aias! İki defadır seni çağırıyorum. Mütteliklerine saygın bu kadar mı?

(Aias, elinde kan sızan bir kılışla çadırından çıkar. Sayıklar haldedir)

AİAS Merhaba Athena! Merhaba Zeus'un kızı. Bana çok yardımcı oldun. Bu nedenle seni ganimetlerimdeki altınla sarmalamak istiyorum.

ATHENA Güzel konuşuyorsun. Ancak merak ettiğim bir şey var. Elindeki kılıcınla yeterince Argoslu öldürebildin mi?

AİAS Yaptığımı saklayacak halim yok, kendimle gurur duyuyorum.

ATHENA Atreus'un oğullarına da saldırdın mı?

AİAS Evet, bir daha hiç kimse Aias'ı küçük düşüremeyecek.

ATHENA Anlattıklarına bakılırsa, herkes öldü.

AİAS Evet, şimdi kolaysa benim silahlarımı çalsınlar.

ATHENA Peki ya Laertes'in oğluna ne oldu? Yoksa onu öldüremedin mi?

AİAS O iğrenç tilkiyi mi soruyorsun?

ATHENA Evet, ta kendisi. Rakibinden söz ediyorum.

AİAS Esir düşmesinden en zevk aldığım adam o, halen yanımda oturuyor. Hemen ölmesini istemiyorum.

ATHENA Onu öldürmeden önce başka neler yapmayı planlıyorsun?

AİAS Biraz önce çadırımın direğine bağladım...

ATHENA Zavallı adama başka neler yapacaksın?

AİAS Kırbacımla sırtını kanlar içinde bırakacağım, ondan sonra ölmesine izin vereceğim.

ATHENA Zavallı adama bu kadar işkence etmene gerek yok.

AİAS Sevgili Athena! Her şeyin dilediğim gibi olmasını istiyorum. Bu kez uygun gördüğüm ölüm biçimi de bu.

ATHENA Tamam, madem bu kadar hoşuna gidiyor, o zaman durma, devam et. Her şeyi dilediğin gibi yap.

AİAS Ben işime kaldığım yerden devam edeceğim. Senden beklentim de benimle her zaman aynı yandaşlığı sürdürmendir.

(Çadırına girer)

ATHENA Görüyor musun Odüsseus? Tanrıların gücü nelerle yetiyor. Gerektiği zaman bu adamdan daha becerikli, daha ihtiyatlı bir adamı bulamazdın.

ODÜSSEUS Evet, ben de onun gibi bir adamı hiç görmedim. Her ne kadar düşmanım olsa da ona acıyorum. Nasıl bir kaderi varmış! Kendimi onun yerine koyuyorum da, biz insanlar bir hayaletten farksız değiliz.

ATHENA Olanları görüyorsun, sen sen ol, hiçbir zaman tanrılara kötü bir söz söyleme. Ne kadar güçlü olursan ol, ne kadar zengin olursan ol, hiçbir zaman kibirlenme. Çünkü tanrılar insanları bir gün yerin dibine sokarken, bir başka gün gökyüzüne çıkarırlar. Tanrılar kötülerden nefret eder, iyileri severler.

(Athena kaybolur. Odüsseus uzaklaşır. Salamisli denizcilerin korusu girer)

KOROBASI Ey Telamon'un oğlu! Ey deniz kıyısındaki Salamis⁽⁷⁾ kentinin hâkimi! Ey surlarla çevrili, deniz kıyısındaki Salamis kentinin hâkimi! Talihin açık olduğu zaman benim içim rahattır. Ama ne zaman ki Zeus'un

bir saldırısı ya da Danaoslular⁽⁸⁾ arasında çıkan bir dedikodu söz konusu olsa, işte o zaman kanat çırpıp uçan bir güvercin kadar korkarım. Çok kısa bir süre önce, sonra eren gecedен bu yana tehlike altındayız. Sense atların oynadığı çayırlara koşup gitmişsin. Danaoslular'ın mızraklarıyla ele geçirdikleri hayvanların katledilmesine göz yummuşsun. İşte bu konuşulan şeyleri Odüsseus herkese anlatıp duruyor. İnsanların kolayca inanacakları şeyleri anlatmaya devam ediyor. Dinleyenlerse anlatan kişiden daha fazla zevk alıyorlar. Büyük bir şeye saldırdığında hedefi tutturmak daha kolaydır. Benim hakkımda konuşsalar hiç kimse inanmaz, ama kıskançlık bir yılan gibidir. Hedefinin yakınına sinsice sokulur. Büyük şeyler ortada olmadığında küçüklerin kurtulması daha kolaydır. Büyüklerin kurtulmasıysa küçüklerin kurtulmasına bağlıdır. Fakat yine de tüm bu şeyleri aptal insanlara yeri geldiğinde öğretmek çok zordur. Şapşallar sana iftira atmaktan kaçınmıyor. Bizlerse kendimizi korumakta güçlük çekiyoruz. Senden uzakta olduklarında sürüdeki kuşlar gibi avazları çıktığı kadar bağırlar. Oysa, ne zaman senin yanına yaklaşılsalar, akbabalar gibi gıklarını çıkarmadan bir köşede oturup beklerler.

KORO Ey utancımın nedeni! Acaba seni sürülere saldırmaya teşvik eden şey Zeus'un kızı Artemis Taurola mı? Belki zaferden, belki ganimetlerden belki de geyik avlarından mahrum kaldığı için öfkелendi. Yoksa tunç zırhlı Enüalios⁽⁹⁾ mu kızdı sana? Belki de bütün o hileleri kendisi yaptı. Çünkü sen Telamon'un oğlu, hiçbir zaman sürülerin üzerine saldıracak kadar akılsız olamazsın. Bu iletі mutlaka başka birisi başına bela etti. Zeus ile Phoibos⁽¹⁰⁾ bizleri Argoslular'ın kötü niyetinden korusun. Ama ya krallar ve alçak Sisüpos'un⁽¹¹⁾ so-

yundan gelen Odüsseus iftira atıyorsa? İşte o zaman böyle deniz kıyısında kurduğun çadırda kalıp dedikodunun büyümesine engel olman gerekir. Uzun zamandır içersin. Artık kalkma zamanı geldi. Alevleri gökyüzüne kadar ulaşan bir felakete neden oldun. Düşmanların küstahlıkları rüzgârların ulaştığı nehir kıyılarına kadar ilerledi. Herkes konuşup alay etmeye devam ediyor. Bense üzüntüden kahroluyorum.

TEKMESSA (*Çadırdan çıkar*) Ey Aias'ın denizcileri!⁽¹²⁾ Ey Erekhtheus'un soyundan gelenler! Telamon'un soyundan gelen dev Aias için ağlama zamanı. O aklını karıştıran büyük bir fırtınanın içine daldı, şimdiyse boylu boyunca uzanmış yatıyor.

KOROBASI Gece ne oldu da bu hale geldi? Phrygialı Teleutas'ın kızı, Aias bir savaşta seni aldı. Onu iyi tanıyor-sun, ne oldu da başına bunlar geldi?

TEKMESSA Anlatılması çok zor; nasıl anlatsam bilemiyorum. Aias, gece vakti birdenbire delirdi. Çadırda kendi elleriyle öldürdüğü bir sürü hayvan bulunuyor.

KORO Böylesine bir kahraman hakkında neler anlatıyorsun? İnanmak istemiyoruz, ama doğru. Danaoslular bu dedikoduları yayıyorlar. Bundan sonra olacıklardan çok korkuyorum. Desenize kahramanımız herkesin gözleri önünde ölecek. Elindeki kan damlayan kılıcıyla hayvanlarla beraber çobanları da boğazladı.

TEKMESSA Demek ki beraberinde getirdiği sürüleri boğazladı. Kimilerini çadırın içinde parçalayarak kimilerini orta yerinden ikiye ayırarak öldürdü. Ardından da beyaz ayaklı iki koyunu aldı. Bunlardan birinin başını ve dilini kesip bir köşeye fırlattı. Ardından diğerini alıp duvara bağladı. Sonra da tanrılar tarafından kendisine öğretilen küfürleri savurarak hayvanı kırbaçladı.

KORO O zaman, yapacak iki şey var demektir. Ya başımıza birer örtü geçirip gizlice buradan kaçacağız. Ya da gemilere binip hızla kürek çekeceğiz. Çünkü Atreus'un oğulları öylesine tehditler savuruyorlar ki, Aias ile beraber taşlar altında kalarak öldürülmekten korkuyorum.

TEKMESSA Hayır, bundan sonra korkacak bir şey kalmadı. Bazen sert bir rüzgâr çıkar, ama birden şimşek çakmaksızın diner ya, aynen öyle oldu Aias'ın hali. Birdenbire sakinleşiverdi. Ancak şimdi de oturmuş kendi yaptığı şeylere ağlıyor.

KOROBASI Sakinleştiyse ne mutlu bize, en azından tehlikeye ortadan kalktığına göre korkmamıza gerek yoktur demektir.

TEKMESSA Eğer elinde seçme imkânın olsa, sevdiğin insanların üzülmelerini ama kendinin mutlu olmasını mı, yoksa dostlarıyla beraber sıkıntı çekmeyi mi tercih edersin?

KOROBASI Acı artarsa daha büyük olacak demektir.

TEKMESSA Acı bize ait değil, ama bize sıkıntı veriyor.

KOROBASI Ne demek istediğini anlayamıyorum.

TEKMESSA Olaylar yaşanırken Aias mutluydu, bizse olanlara üzülüyorduk. Ama şimdi işler değişti, artık Aias da üzölmeye başladı. Ancak biz yine mutsuzuz.

KOROBASI Haklısın, yalnız bu arada sakın başına başka bir iş gelmiş olmasın Aias'ın? Mademki iyileşti o zaman artık kendisini daha iyi hissetmesi gerekmez mi?

TEKMESSA Sanmıyorum.

KOROBASI Bu arada tüm bunlar, nasıl oldu da Aias'ın başına geldi. Olanları bana ayrıntılı bir biçimde anlatsana.

TEKMESSA Peki, zaten benimle oturmuş dertleşiyorsun.

Olanları bilmek senin de hakkın. Gecenin bir yarısında tüm ateşler söndürülmüştü. Birdenbire Aias elinde çift taraflı kılıcıyla çadırdan çıkmaya kalkıştı. Ordudan hiçbir işaret gelmediğinden endişelendim. Onu engellemeye çalıştım. Ama her defasında ağzından aynı sözler çıkıyordu, “Kadınlar için en büyük süs, susmaktır.” Gittiği yerde neler olduğunu bilemiyorum. Ama geri döndüğünde yanında bir sürü hayvan getirmişti. Bazılarını hemen oracıkta boğazlıyor ve bel kemiklerini kırıyordu. Kimi hayvanları ise bağlamıştı. Hayvanlara saldırdığının farkında bile değildi. Sanki insanlarla boğuşuyor gibiydi. En sonunda dışarı çıktı, bir gölgeyle konuşmaya başladı. Atreus’un oğullarına ve Odüsseus’a küfürler ederek kahkahalar attı ve intikamını nasıl almış olduğundan söz etti. Bir süre sonra tekrar çadıra girdi ve kendine gelmeye başladı. İşte o zaman ellerini saçlarının içine daldırarak leşlerin içine yığıldı. Çok uzun bir süre boyunca aynı şekilde oturmaya devam etti. En sonunda da neler olduğunu sordu. Eğer anlatmazsam bana çok büyük kötülükler yapacağını söyledi. Ben de ne gördüysem anlattım. Ardından hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Bundan önce, ağlamanın hep alçak insanlara yakışan bir eylem olduğunu söylerdi. Ama bu kez, aynı bir boğa gibi hıçkıra hıçkıra ağlayan ta kendisiydi. Şimdi leşlerin ortasında oturmuş bekliyor. Kendisine bir kötülük yapmasından korkuyorum. Konuşmalarından çıkan sonuç bu... Sizlerin yanına gelmemin nedeni de bu... Gelip onunla konuşun, ne de olsa arkadaşlarısınız.

KOROBASI Teleutas’ın kızı Tekmessa’nın anlattıkları beni korkutuyor. Aias delirmiş olmalı.

(Çadırdan Aias’ın sesi duyulur)

AİAS Ahh! Başıma gelenler.

TEKMESSA Yakın zamanda daha da kötü olaylar yaşayacağız. Baksanıza Aias nasıl da bağılıyor.

AİAS Ahh! Başıma gelenler.

KOROBASI Ya Aias'ın deliliği halen devam ediyor, ya da yaşadıklarından dolayı büyük üzüntüye kapılmış durumda.

AİAS Ahh sevgili oğlum!

TEKMESSA Ben ne kadar da şanssız bir kadıyım. Eurüsa-kes⁽¹³⁾ beni çağırıyor. Acaba ne düşünüyor? Nerelerdesin? Ahh ne kadar da şanssız bir kadıyım ben.

AİAS Teukros da nerede? Her zaman ganimet toplamaya gidiyor. Bense burada mahvolup duruyorum.

KOROBASI Aias kendine geldi galiba. Çekilin bakalım. Beni gördüğü zaman biraz kendisini toparlayacaktır.

TEKMESSA Çadırın perdesini açıyorum. Neler yaptığını açıkça görebileceksiniz.

(Çadırı açar. Üst üste yığılmış hayvan leşleri arasında perişan bir halde Aias belirir. Aias sakindir. Dostlarını görünce umutsuz ve acı içinde konuşur)

AİAS Sevgili gemici dostlarım. Bütün arkadaşlarımyın arasında, bana yalnızca sizler sadık kaldınız. İşte bakın, biraz önce kanlı bir dalga üzerime geldi ve neler yaşadım.

KOROBASI Tekmessa'nın bize anlattıkları ne kadar da doğruymuş. Aias'ın kendinde olmadığı apaçık ortada.

AİAS Gemicilik konusunda usta tayfamydan bir beklentim daha var. Gemilerle beraber haydi beni de parçalayın.

KOROBASI Doğru düzgün konuş, acılarımızı daha da arttırmaya çalışma.

AİAS Benim gibi savaşlarda yılmak bilmeyen bir kahramanın ne hallere geldiğini görüyor musunuz? Zavallı

hayvancağızlara elimi kaldırdım. Ne kadar da rezil bir duruma düştüm.

TEKMESSA Lütfen böyle konuşma.

AİAS Çekil yanımdan.

KOROBASI Aias, lütfen mantıklı davran.

AİAS Nasıl da şanssız bir adamım ben. İçimdeki düşmanları bir kenara bırakıp muhteşem keçi sürülerinin, büyük boyunlu öküzlerin arasına dalıverdim.

KOROBASI Neden bu kadar üzülüyorsun! Sonuçta geri dönme şansın yok.

AİAS Eyvah! Her türlü kötülüğün altından çıkan, ordunun en pis yarattığı Laertes'in oğlu ne kadar da eğlenecek bu durumla.

KOROBASI İnsanların ne zaman güleceklerine ne zaman ağlayacaklarına tanrılar karar verir.

AİAS Böylesine bir felaketin içindeyken bile yine de onu görmek istiyorum.

KOROBASI Böyle konuşmayı kes. Ne durumda olduğunun farkında değil misin?

AİAS Ey sevgili Zeus! En büyük düşmanlarım olan o iki büyük kralı öldürsem ve ardından da peşlerinden gitsem ne mutlu bana.

TEKMESSA Eğer bunu istiyorsan benim de ölmemi istemen gerekir. Sen öldükten sonra benim yaşamamın ne anlamı var?

AİAS Artık benim ışığım olan karanlık! Benim için gün ışığından daha parlak olan yeraltı gölgeleri. Artık beni yanınıza alın. Bu saatten sonra tanrılardan bir iyilik beklemeye layık bir insan değilim. Zeus'un kızı bana korkunç işkenceler yapıyor. Artık nereye kaçsam kurtulabilirim ki? İnsanlardan gördüğüm saygı yaptığığın renç avla beraber sona erdiyse geriye kalan Hellen-

ler'in beni mızraklarıyla öldürecekleri de apaçık ortada demektir.

TEKMESSA Ne kadar da şanssız bir kadınımsan ben. Daha önceden söylemeye cesaret edemeyeceği şeyleri bakın şimdi nasıl söylüyor!

AİAS Denizlerin gürleyen yolları, mağaralar ve kıyılardaki otlaklar! Beni yıllarca Troia yakınlarında beklettiniz. Ama bundan sonra canlı olarak gelmemi bekleyemezsiniz. Herkes anlaması gerekeni anlasın. Ey Skamandros'un⁽¹⁴⁾ akan suları! Ey Argoslular'a iyilikler yapan sular! Helen ordusunda böylesine değerli bir adamı görmemişsinizdir. Bu adam şimdi karşınızda rezil olmuş durumda.

KOROBASI Sözlerine engel olamam, ama beğendiğimi de söyleyemem. Çünkü başına çok büyük bir felaket geldi.

AİAS Adıma uygun bir felaket yaşayacağımı kim bilebilirdi ki! Şimdi bu adın hecelerini birkaç defa tekrarlamam gerekiyor. Babam bu topraklara geldi ve büyük başarılar kazandı. Bense ondan aşağı kalmadım. Ama sonuçta Argoslular'ın hakaretlerine uğrayacak duruma düştüm. Eğer Akhilleus yaşasaydı ganimetleri benden başka birine vermezdi. Fakat Atreus'un oğulları o alçak adamı tercih ettiler. Aklımı şaşırıp, böylesine büyük bir felakete uğramasaydım kesinlikle hiç kimse o silahları benden alamazdı. Fakat Zeus'un zalim bakışlı kızı bu hastalığı bana musallat etti. Ben de hayvanlara saldırmayı hiç istemezdim. Ama ne yazık ki oldu işte. Şimdiyse bu insanlar kendileri ölümden kurtuldular diye bana gülüyorlar. Tanrılar bir insanın kötülüğünü istediklerinde, aşağı seviyedeki bir insan bile üste çıkabilir. Şimdi nasıl bir karar almalıyım? Tanrılar, Hellenler ve

Troia toprakları benden nefret ediyor. Acaba Atreus'un oğullarının demir attığı bu toprakları bırakıp geri mi dönsem? Ama babam Telamon'un yüzüne nasıl bakacağım? Karşısına çıktığım zaman, zaferden hiçbir pay almamış olduğumu görürse ona derim? Belki de Troialılar'ın surlarına saldırıp insanlarla dövüşe dövüşe ölmeliyim. Ama bunu yaparsam da Atreus'un oğullarını memnun etmiş olurum. Öyle bir şey yapmalıyım ki en azından babama cesaretsiz bir adam olmadığımı göstermeliyim. Bir sürü felaketin içine dalmış bir adamın daha uzun bir ömür beklemesi haksızlıktır. Hem, yaşamdan bu saatten sonra ne zevk alabilirim ki? İnsanların boş umutlara kapılmasını anlamsız bulurum. Evet, insanlar onurlarıyla yaşamalıdır. Söyleyeceklerim bu kadar.

KOROBASI Kimse senin söylediklerini yanlış bulmuyor Aias, ama artık bırak bu sözleri de yakınındaki insanlar seni kurtarsınlar.

TEKMESSA Kral Aias! Tanrıların insanlara verdiklerinden daha büyük bir acı olamaz. Ben özgür bir kadındım. Phrygialılar arasında doğdum ve babam da zengin bir insandı. Ancak bak şimdi bir köleyim. Tanrılar böyle istedikleri için değil, sen böyle istediğin için bu gerçekleşti. Senin yatağına girdim, şimdi de ocaklarımızın koruyucusu Zeus adına, beni burada yalnız başıma ve düşmanlarımızdan işiteceğim hakaretlere maruz bırakmamamı istiyorum. Öldüğün gün Argoslular beni kaçırarak ve köleleri arasına katacaklar. Buna emin olabilirsin. Hatta bana sahip olanlardan birisi şöyle diyecek: "Şu meşhur Aias'ın karısına bir bakın, eskiden nasıl bir yaşamı vardı, şimdi neler yapmak zorunda." Kaderin bana bunları yapacağı besbelli. Ama senin yapmayı

planladığın şeyler daha büyük bir leke olacak. Babana ve annene acımalısın. Baban yaşlılığında senin geri dönüşünü bekliyor. Tanrılar annene de uzun bir ömür verdiler. O da senin evine sağ salım bir şekilde dönebilmen için dualar ediyor. Oğlunu düşün. Bu yaşta baba-sız kalırsa benim gibi onun da başına gelecekleri düşün. Acımasız insanların eline düşecektir. Benim de senden başka kimsem yok. Mızrağınla gelip ülkemi fethettin. Annem ile babamı Hades'e⁽¹⁵⁾ sürükledin. Ülkem, her şeyim senden ibaret. Mutluluğum senin elinde. İyi bir adamın tüm bunları düşünmesi gerekir. İyilik yapan kişi her zaman iyilik bulur. Oysa ki gördüğü iyiliğe iyilikle yanıt vermeyen kişinin asilliğinden söz etmek imkânsızdır.

KOROBASI Şu kadının konuşmaları bende büyük bir üzüntü yarattı. Senden beklentim, aynı üzüntüyü paylaşman.

AİAS Eğer emirlerimi yerine getirirse çok daha büyük derecede sevgimi kazanacaktır.

TEKMESSA Tamam Aias, her söylediğini yapmaya razıyım.

AİAS O halde oğlumu getir, onu görmek istiyorum.

TEKMESSA Korkumdan onu uzaklaştırmıştım.

AİAS Delirdiğim zaman mı?

TEKMESSA Evet, zavallı çocuğun elinde kalmasından korktum.

AİAS Ahh! Ne kadar da kaderime uygun olurdu!

TEKMESSA Tehlikeden uzak tutmak için bunu yapmak zorundaydım.

AİAS Yaptığın şeyi normal buluyorum.

TEKMESSA Ya şimdi sana yararı olması için ne yapabilirim?

AİAS İzin ver de çocuğumu göreyim, onunla konuşayım.
 TEKMESSA Zaten uzakta değil, kölelerin yanına koydum onu.

AİAS Peki neden yanıma gelmedi, neden gecikiyor?

TEKMESSA Haydi oğlum baban çağırıyor, köle haydi bek-
 leme, çocuğu getir.

AİAS Geliyor mu? Hani sesini duyamıyorum.

TEKMESSA Bak işte bir köle elinden tutmuş, çocuğu geti-
 riyor.

(Bir köle, Eurüsakes'i elinden tutarak getirir)

AİAS Çocuğu bana doğru kaldırın. Eğer gerçekten benim soyumdan geliyorsa, yeni dökülmüş bu taze kandan korkmaması gerekir. Şimdiden babasına benzemesini sağlamak gerekir. Sevgili oğlum! Dileğim babana ben-
 zemendir. Seni kıskanıyorum. Çünkü babanın yaşadığı tüm bu felaketlerden haberdar değilsin. İnsan düşün-
 mediği zaman acı da çekmez. Fakat büyüdüğün zaman düşmanlarına ne kadar asil bir babadan doğduğunu göstermen gerekiyor. İşte o zamana dek annenin yanın-
 da kalıp, dilediğin gibi yaşamayı istiyorum. Eminim ki
 Akhalar'dan hiç kimse senin yanındakilere ilişmeye-
 cektir. Teukros senin yanında kalacak. Belki şimdi bu-
 rada değil, ava gitti, ama hiçbir zaman desteğini sen-
 den esirgemeyecektir. Denizci dostlarımdan da bir iste-
 ğim var. Çocuğu alıp Telamon'un yanına götürsünler.
 Annem de çocuğu alıp Euboia'ya⁽¹⁶⁾ götürsün. Orada-
 kiler ölümler ülkesine gidene dek çocuğa baksınlar. Si-
 lahlarımı bağışlıyorum. Bu felaketleri yaşamama
 neden olan adamın silahlarıma ortak olmasını iste-
 mem. Yedi öküz derisinden yapılmış, parçalanmaz kal-
 kanımı oğlum Eurüsakes'e bırakıyorum. Diğer silahla-
 rımın ise benimle beraber gömülmesini istiyorum.

Haydi Tekmessa sen de ağlamayı kes, çocuğu çadıra götür. Bu kadınlar ağlamayı ne kadar da çok seviyorlar. Bıçak gereken bir yara için doktorların sihirli sözler söylemesini bekleyemezsiniz.

KOROBASI Bu kadar kararlı olmandan ve konuştuğun şeylerden hiç hoşlanmadım.

TEKMESSA Kral Aias! Aklından neler geçiyor? Ne yapmayı planlıyorsun?

AİAS Başkalarının işine karışmamak iyi bir şeydir.

TEKMESSA Nasıl da endişeliyim! Tanrılar adına yalvarıyorum sana, sakın bize ihanet edeyim deme.

AİAS Canımı sıkmaya başladın. Tanrılara hiçbir borcum olmadığını bilmiyor musun?

TEKMESSA Böyle konuşma.

AİAS Git, seni dinleyecek birisiyle konuş.

TEKMESSA Beni dinlemeyecek misin?

AİAS Uzun zamandır bana yalvarıp duruyorsun.

TEKMESSA Çünkü endişeliyim.

AİAS Bir an evvel kapıyı kapatmanızı bekliyorum.

TEKMESSA Tanrılar adına vazgeç artık.

AİAS Benim karakterimi değiştirmeye çalışıyorsan, boşuna uğraşıyorsun.

(Çadırı kapatırlar)

KORO Ey ünlü Salamis! Kıyıları vuran denizin ortasında mutlusun. Ben ise Troia çayırlarında Hades'i boylayacağım günü endişe içinde bekleyerek yıpranıyorum. Şimdi bir de delirmiş Aias derdi çıktı başıma. Hâlbuki buralara geliş nedeni büyük savaşlarda gücünü göstermesiydi. Ancak şimdi arkadaşlarını öldürdüğünü sanarak hayvanları öldürdü ve yaptıklarıyla etrafındaki lere büyük üzüntü veriyor. Eskiden kolunun gücüyle elde ettiği başarılar artık Atreus'un iğrenç oğulları için

önemsiz oldu. Bir de yaşlı anne ve babasını düşünelim. Saçlarına ak düşmüş bu insanlar uzun zamandan bu yana oğullarının dönüşünü bekliyorlar. Olanları duydukları zaman büyük bir çığlık atarak elleriyle saçlarını yolup göğüslerini yumruklayacaklar. Belki de umutsuz kahramanın yapacağı en güzel şey Hades'e gidip saklanması olacaktır. Ahh sevgili baba! Nasıl da kötü bir haber alacaksın. Akhalar'ın hiçbirinin başına böyle sine kötü bir olay gelmemiştir.

(Aias ve Tekmessa çadırdan çıkar)

AİAS Büyük ve sonsuz zaman, her şeye şekil verir ve sonra da saklar. Bu nedenle 'beklenmedik' diye bir şey yoktur, sadece saklanan şeylerin ortaya çıkması vardır. İşte şimdi de ben üzerine su dökülmüş bir çelik gibi yumuşadım. Tekmessa'nın sözlerinden dolayı oğlumu yetim bırakmak istemiyorum. Tanrıçanın öfkesinden kurtulmak için nehir kıyısındaki çayırlarda yıkanmam gerekiyor. Ardından hiç kimsenin ayak basmadığı bir yere gidip silahlarımı gömmek istiyorum. Gece, silahları Hades'e saklayacaktır. Silahları en büyük düşmanım Hektor'dan aldım. Ama eskiler ne kadar da doğru söylemişler. Düşmandan alınan hediye hiçbir işe yaramamış. Bundan sonra tanrılara boyun eğmesini öğrenmeliyiz. Atreus'un oğullarına da saygı göstermek gerekir. Hem en güçlüler bile birbirlerine saygı gösterirler. Karlı ve soğuk kış mevsimi zamanı geldiğinde yerini yaz mevsimine bırakır, gecenin karanlık kubbesi gün ışığına yol verir, sert esen rüzgâr gün gelir denizi sakinleştirir, uyku bile bir yerden sonra çekip gider. İşte bu nedenden dolayı bizlerin de düşmanlarına daha farklı yaklaşması gerekir. Gün geldiğinde onları sevecekmiş gibi davranmalıyız. Şimdi aynısını yapacağım ve her

zaman düşman kalmayacağımızı göstermek için ona faydalı olacağım. Dostluk limanı ölümlülerin birçoğu için huzurlu bir yer değildir. İşin sonunun iyiye varacağını hissediyorum. Haydi Tekmessa içeri gir. Birazdan gitmem gereken yere gideceğim. Teukros'a da söyleyin sizlerle yakından ilgilensin. Şimdilik mutsuz olduğumu biliyorsunuz, ama belki de kısa zaman içinde tüm sıkıntılarımdan kurtulduğumu hissedersiniz.

(Çıkarlar)

KORO O kadar mutluyum ki anlatamam sizlere. Ey sevgili Pan! Karların örttüğü kayalık, Küllene Dağları'ndan inerek yanımıza gel tanrıların oyunlarını yöneten Pan. Benimle beraber Nüsa ve Knossos'a⁽¹⁷⁾ gel. Artık dans etmek istiyorum. Delos Kralı Apollon da, Ikaros üzerinden yola çıkıp bize katılmaya gelsin. Bana bu iyiliği çok görmesin. Ares bizi öylesine büyük bir üzüntüden kurtardı ki anlatamam. Zeus da denizleri büyük bir hızla geçen gemilerimize verdiği ışığı yeniden verebilir. Aias yeniden tanrılara saygı göstermeye başladı. Kurbanlar kesiyor ve tanrılara karşı görevlerini büyük bir saygıyla yerine getiriyor. Zaman her şeyin ilacıdır. Hiçbir şeyin imkânsız olmadığını söylemek gerekir. Hiç de beklenmeyen bir zamanda Aias, Atreus'un oğullarına karşı girdiği savaştan vazgeçiverdi.

(Hellen karargâhından, bir Haberci girer)

HABERCİ Sizlere çok önemli bir haberim var. Teukros burada. Müsia'nın yalçın kayalıklarından inerek yaklaşmaya başladı. Fakat tam da bu sırada Argoslular'ın hakaretlerine uğradı. Onu uzaktan tanıdılar ve etrafını sardılar. Hiç kimse geri kalmadı, herkes ağzına gelen küfrü savuruyordu. Ordunun en büyük düşmanının kardeşi olduğunu ve taşıyarak onu öldüreceklerini

söylüyorlardı. Tam kılıçlarını çektikleri sırada yaşlılar araya girdi ve biraz olsun sakinleştiler. Aias nerede? Bir an önce olanları kendisine anlatmalıyım.

KOROBASI Çadırda değil. Bir karar aldı, onu uygulamaya gitti.

HABERCİ Eyvah! Ya geç gönderildim, ya da yolda çok oyalandım.

KOROBASI Nedenmiş?

HABERCİ Teukros buraya gelene kadar Aias'ın çadırından çıkmasını engellemem gerekiyordu.

KOROBASI Ama önemli bir iş için, tanrılarla barışmak için gitti.

HABERCİ Kalkhis doğruları biliyorsa bu çok kötü demektir.

KOROBASI Hangi doğrular? Sen ne biliyorsun ki?

HABERCİ Orada bulunduğum sırada krallar bir daire oluşturup toplandılar. Kalkhis ayağa kalktı ve Atreus'un oğullarının yanından ayrıldı. Teukros'a sağ elini uzatarak onu bir daha canlı olarak görmek istiyorsa ne yapıp edip bütün gün boyunca çadırından çıkmamasını sağlaması gerektiğini söyledi. Anlattıklarına bakılırsa Athena bugün kendisine saldıracakmış. Kâhin, insanlar tanrıların emirlerine uymazlarsa, Tanrıların verecekleri en büyük cezalara katlanmak zorunda kalacaklarını söyledi. Aias evinden ayrılırken ne yapacağını belli etmişti aslında. Babası kendisine savaşta başarılı olmasını ve her zaman bunu tanrıların yardımıyla yapması gerektiğini söylemişti. Fakat Aias şöyle karşılık vermişti: "Basit bir insan bile tanrıların yardımıyla zafer kazanabilir, ancak asıl marifet tanrılar yanınızda olmadan kazanılacak zaferdir." Günün birinde de Athena düşmanlarına karşı yardıma geldiğinde ona, başka tarafa

gitmesi gerektiğini, çünkü hattın kendinin bulunduğu taraftan yarılamayacağını belirtmişti. Gururlu davran-
dığı için tanrıçanın öfkesini üzerine çekti. Bugün ancak
tanrılar yardım ederse onu kurtarabiliriz. Teukros bun-
ları duyduktan sonra hemen beni yolladı. Kalkhis hak-
lıysa Aias'ı canlı bulmamızın çok zor.

KOROBASI Tekmessa baksana haberci neler anlatıyor.
Duyduğum haber bir bıçak gibi kalbime saplandı. Hiç
kimse duyduğu bu habere sevinmeyecek.

(Eurüsakes ve Tekmessa çadırdan çıkar)

TEKMESSA Tam sıkıntıların geçtiği anda neden beni ye-
rimden kaldırıyorsunuz?

KOROBASI Haberciye dinlesene, Aias ile ilgili haberler ge-
tirdi.

TEKMESSA Eyvah! Neler söyleyeceksin bana? Yoksa başı-
mız dertte mi?

HABERCİ Seni biilmem, ama Aias çadırdan çıktıysa ger-
çekten mahvolduk demektir.

TEKMESSA Evet, çadırdan çıktı. Ne söyleyeceksen söyle,
meraktan ölmek üzereyim.

HABERCİ Teukros, Aias'ın çadırda kalması gerektiğini
söylüyordu.

TEKMESSA Teukros nerede peki? Hem neden böyle söylü-
yor?

HABERCİ Biraz önce geldi. Aias çadırdan çıkarsa bu onun
sonu olur diye korkuyor.

TEKMESSA Ahh! Ne kadar da şanssız bir kadını ben.

HABERCİ Thestor'un kâhin olan oğlundan öğrendiğime
göre, Aias hakkında ölüm ya da yaşam kararı bugün
verilecekmiş.

TEKMESSA Eyvah! Beni kötü kaderden koruyun dostla-
rım. Birileri gidip hemen Teukros'u çağırın, diğerleri

de koyları dolaşıp Aias'ı arasın. Şimdi anlıyorum ki Aias beni kandırmış. Bir an mutluluğumu elimden aldı. Sevgili oğlum ne yapmalıyım şimdi ben? En iyisi ben de yola çıkayım, kendi canına zarar vermeye niyetli bir adamı engellemem gerekir. Burada daha fazla kalamam artık.

KOROBASI Yola çıkmaya hazırım. Sadece sözlerimle değil, ayaklarımın çabukluğuyla bir yerlere varabilirim. *(Tekmessa hızla çıkar. Bir köle Eurüsakes'i çadıra sokar. Sahne değişir: Deniz kenarında, ıssız bir yerde Aias görünür. Kılıcını yere saplamakla meşguldür)*

AİAS İşte beni öldürecek kılıç en keskin haliyle orada duruyor. Belki bunu düşünmenin zamanı değil, ama dünyada en nefret ettiğim adam olan Hektor'un bana bir hediyesiydi. Henüz yeni bilendi. Ayrıca ölümümü çabuklaştırması için kılıcı toprağa sıkıca yerleştirdim. Tam kararımı verdiğim sırada Zeus'un yardımına gelmesi gerekir. İstedğim şey şu: Öldüğümü Teukros'a haber verecek birisi olması gerekir. Bu adam benim hayvanlara ve düşmanlarıma yem olmamı engelleyecektir. Evet, Zeus senden beklentim budur. Yeraltının hâkimi Hermes'ten⁽¹⁸⁾ de bir beklentim var. Bir an evvel ölmemi sağlamak için bana rahat bir uyku vermesi gerekir. Ölümlülerin yaşadıkları her şeyi bilen Erinüsler'den de bir ricam var. Yaşadıklarımın nedeninin Atreus'un oğulları olduğunu bilsinler. Nasıl ki ben onların yüzünden ölüyorsam Erinüsler⁽¹⁹⁾ de Atreus'un oğullarından intikam alsınlar. Atreus'un oğullarının en yakın akrabaları tarafından öldürölmelerini sağlasınlar. Evet, Erinüsler hiç kimseye acımayın. En yükseklerde arabasını süren Güneş'ten isteğim bir an önce aileme yaşadığım felaketi haber vermesidir. Zavallı an-

nemin haberi aldığı zaman tüm kentin tüylerini diken diken edecek bir çığlık koparacağını biliyorum. Ama yine de bunları düşünmenin zamanı değil. Ey ölüm! Şimdi gözlerini benden ayırma. Birazdan seninle buluşacağız. Güneş! Sana da son defa sesleniyorum. Bundan sonra böyle bir şey söz konusu olmayacak. Ey ışık! Ey Salamis'in güzel toprakları! Ey atalarımın ocağı! Ey ünlü Atina! Benimle beraber yetişmiş olan insanlar, dereler, pınarlar! Hepinize birden sesleniyorum. Beni besleyen doğa! Aias olarak söyleyeceğim son sözler bunlardır. Bundan sonrasını Hades'teki ölümlere anlatacağım.

(Kılıcının üzerine atılır)

KORONUN BİRİNCİ KISMI Yorgunluk, yorgunluk, yorgunluk, gitmediğim hiçbir yer kalmadı, ama bir türlü aradığım kişiyi bulamadım. Aaa! Bir gürültü duydum sanki!

KORONUN İKİNCİ KISMI Biz sana denizlerde eşlik eden arkadaşlarınız.

KORONUN BİRİNCİ KISMI Var mı bir haber?

KORONUN İKİNCİ KISMI Gemilerin bulunduğu yerlerin batısındaki her yeri gezdim.

KORONUN BİRİNCİ KISMI Peki bulabildin mi?

KORONUN İKİNCİ KISMI Sadece yorgunluğu bulabildim.

KORONUN BİRİNCİ KISMI Güneşin doğduğu yerleri de biz gezdik, ama bulamadık.

KORO Peki, uykusunu bırakıp avının peşinden giden avcılar, Olümpos tanrıçaları ya da Bosforos'taki⁽²⁰⁾ Nümfalar'dan kimse de mi bulamadı onu? Bu kadar yer dolaştık, bu kadar büyük sıkıntılara katlandık, ama ne yazık ki bulamadık, nasıl da büyük bir sıkıntı için-

deyiz.

TEKMESSA (*Uzaktan ılık atarak girer*) Eyvah! Eyvah!

KOROBASI alıların arasından bir ses geliyor? Kim o acaba?

TEKMESSA Benim, ben.

KOROBASI Bu Aias'ın mızrağı ile elde ettiğı kadın. Baksanıza nasıl da perişan.

TEKMESSA Mahvoldum dostlarım.

KOROBASI Ne oldu?

TEKMESSA Baksanıza Aias kanlar içinde yatıyor. Göğsüne saplanan kılıç görünmüyor bile.

KORO Eyvah! Şimdi nasıl ülkeme geri döneceğim? Gemi arkadaşım öldü. Zavallı Tekmessa!

TEKMESSA Sadece ağlamak geliyor içimden.

KOROBASI Peki kim öldürmüş Aias'ı?

TEKMESSA Besbelli ki kılıcının üzerine yatarak kendisini öldürmüş.

KORO Başıma neler geldi böyle? Kendini öldürdün Aias! Dostların bunu engellemeyi başaramadılar. Ben de çok aptalmışım, üzerime düşenleri yapmayı beceremedim.

TEKMESSA Hiç kimse onu görmesin, örtüye sarıp insanların görmesini engelleyeceğim. Hiçbir arkadaşı burundan akan kanları görmeye dayanamaz. Bu arada cenazesini kim kaldıracak? Dostları nerede? Teukros nerede? Eğer şimdi gelirse tam zamanında gelmiş olacak. Ahh sevgili Aias! Ne hallere düştün? Düşmanların bile, bu halde görseler acırlar sana.

KORO Ey şanssız adam! Kötü kaderle dolu hayatını bu şekilde mi sona erdirecektiñ? Sen bütün gece ve gündüz boyunca Atreus'un oğullarına karşı küfürler savurdun. Ne zaman ki o uğursuz silahlar ödöl olarak ortaya konuldu, işte o zaman şanssızlıklar başladı.

TEKMESSA Eyvah! Başıma gelenlere bakın!

KOROBASI İnsanın içine işleyen acının nasıl bir şey olduğunu biliyorum.

TEKMESSA Eyvah! Başıma gelenlere bakın!

KOROBASI Çıgılların daha da artarsa şaşırmayacağım, sevdiğin adamı kaybettin çünkü.

TEKMESSA Sen benim acılarımı sadece hayal edebilirsin, oysa ki ben onları yaşıyorum.

KOROBASI Söylediklerin doğru.

TEKMESSA Oğlum! Bundan sonra bize esaret yolu görünüyor. Aias'ın düşmanlarına bakarsanız ne demek istediğimi anlarsınız.

KORO Söylediklerinle Atreus'un oğullarını kastediyorsan, tanrılar bizi korusun.

TEKMESSA Tanrılar istemeseydi bunlar başımıza gelmezdi.

KOROBASI Gerçekten de altından kalkamayacağımız bir iş geldi başımıza.

TEKMESSA Evet, Odüsseus'u memnun edebilmek için Zeus bu derdi başımıza sardı.

KOROBASI Şimdi bu adamın kalbinde nasıl da bir mutluluk vardır. Yaşadıklarımıza katıla katıla gülüyordur. Atreus'un oğulları da yanındadırlar şimdi.

TEKMESSA İstedikleri kadar gülüp eğlenirler. Ancak sa-
vaşlarda zor durumda kaldıkları zaman Aias'ı arayacaklar. Basit insanlar sahip olduklarının değerlerini yaşadıkları zaman bile bilemezler. Şu an belki onlar için güzel, bizim için kötü bir an yaşanıyor. Ama sonuçta Aias da istediği şekilde mutlu bir ölüme kavuştu. Aias'ın ölüm nedeni Odüsseus değil, tanrılar. Bundan dolayı küstah Odüsseus boşuna seviniyordur. Aias artık aramızda değil, beni gözyaşlarımla baş başa bırakıp

gitti.

TEUKROS *(Uzaktan sesi duyulur)* Eyvah! Başıma gelenlere bakın.

KOROBASI Sus! Sanki Teukros'un sesini duyar gibi oldum.

TEUKROS *(Girer)* Ahh sevgili Aias! Demek ki duyduğularım doğruymuş, bizleri bırakıp gittin.

KOROBASI Evet Teukros, Aias öldü.

TEUKROS Ahh! Nasıl da kötü bir kaderim varmış.

KOROBASI Bu durumda...

TEUKROS Ahh! Ahh! Ne kadar şanssızım.

KOROBASI ...ağlamaktan başka yapacak bir şey yok.

TEUKROS Nasıl kuvvetli bir felaket vurdu yüzüme.

KOROBASI Evet Teukros gerçekten de kuvvetliydi.

TEUKROS Ahh! Ne kadar da şanssızım. Peki Aias'ın oğlu nerede? Koskoca Troia'nın neresinde bulabilirim onu?

KOROBASI Hemen çadırların yanında.

TEUKROS Haydi Tekmessa, koşup getir onu bana. Anne-siyle babası yanında olmayan bir çocuğu kötü niyetli adamlar kapıp götürebilirler. Haydi bana yardım et. İnsanlar yerde yatan ölüye hakaret etmeye bayılırlar.

(Tekmessa çıkar)

KOROBASI Aias ölmeden önce, aynı şimdi yaptığın gibi çocuğuyla ilgilenmeni istemişti.

TEUKROS Gördüklerim bana çok büyük acı veriyor. Bunca yolu gelmeme karşın yine de başarılı olamadım. Orduda bir anda bir dedikodu yayılıverdi. Sanki bu dedikoduyu yayan bir tanrıydı. Sonra baktım ki ölüp gitmişsin. Evet, şimdi cesedin üzerindeki örtüyü kaldırın. Bütün çıplaklığıyla olanları görmek istiyorum. *(Bir köle örtüyü kaldırır)* Ahh! Ne kadar da acı bir manzara. İçimde nasıl da bir tohum ektin. Sana yardım edeme-

dikten sonra kimlerin yanına gidip, sığınayım. Babamız Telamon kim bilir nasıl karşılayacak beni? Babam işler yolunda gittiği zaman bile fazla güler yüz gösteren birisi değildir. Bir de senin öldüğünü söylediğim zaman benim gibi birisine neler söyleyecektir? Yaşlandıça daha da huysuzlaştı, şimdi iyiden iyiye eziyet edecektir bana. En sonunda da babamın söyleyecekleri yüzünden bir köle gibi ülkemden kovulacağım. Ülkemde yaşayacaklarım bu şekilde, peki ya Troia'da neler yapabilirim? Burada dostumuz az, düşmanımız da çok. Vücudundan şu kanlı kılıcı bile nasıl çıkaracağımı bilemiyorum. Ahh! Hektor ölmüş olmasına karşın nasıl da intikamını aldı. İki ölümlü adam, ikisinin de kaderleri nasıl da bağlantılı. Bir tarafta Aias'ın hediye ettiği kemerle öldürülen Hektor, bir yanda da Hektor'un kılıcıyla intihar eden Aias. İnsan, kılıcın Erinüs, kemerin de Hades tarafından yapıldığını düşünüyor. Tüm bu olanların tanrıların planları olduğunu sanıyorum. Belki başkaları farklı düşünebilir, ama benim görüşüm böyle.

KOROBASI Konuşmayı bırak, artık Aias'ın cenazesinin nasıl olacağını düşün. Bu arada düşmanlarımızdan birisi bizimle alay etmek için geliyor.

TEUKROS Kim geliyor?

KOROBASI Menelaos geliyor. Hatırlarsan onun için buralara kadar geldik.

TEUKROS Evet, şimdi gördüm. Yaklaştığı için seçmek daha kolay oluyor.

MENELAOS (*Öfkelidir. Teukros'a*) Sakın ola ki ölüyü yerinden kaldırmayın.

TEUKROS Neden böyle söylüyorsun?

MENELAOS Ordunun başında bulunan kişi olarak böyle

emrediyorum.

TEUKROS İyi de bu emrinin nedeni ne?

MENELAOS Aias'ı yanımda getirirken müttefikimiz olduğunu sanmıştık. Ama bir de gördük ki Phrygialılar'dan bile daha düşmanmış. Ordumuzu yok etmeye çalıştı. Bir gece yarısı elinde kılıcıyla bizlere saldırdığını zannetti. İyi ki tanrılar onu engellediler ve öfkesini sürülerin üzerine çevirdiler. Yoksa bugün bizler ölmüş, o yaşıyor olacaktı. İşte bu nedenden onun cesedini hiç kimse mezara koyamaz. İsteğim cesedinin kuşlara yem olmasıdır. Bu nedenle sözlerimi dinlemelisin. Yaşarken sözlerimizi dinlemiyordu, ama öldükten sonra dinlemek zorunda kalacak. Komutanlarının sözlerine itaat etmemek kötü bir askere yakışan bir harekettir. Eğer bir devlette kanunlar insanları korkutmuyorsa, bu ülkede kanunların bir önemi yok demektir. Böylesine bir durumda ordunun da bir önemi kalmaz. Ayrıca bir insan dev gibi de olsa işlediği suçların cezasını çekmelidir. Korkmak ve utanmak kavramlarından yeterince nasibini almış bir adam için kurtuluş umudu vardır. Diğer yandan bir ülkede insanlar diledikleri gibi hareket ediyorlarsa, rüzgârlar uygun olsa bile o gemi günün birinde mutlaka batacak demektir. İçimizde bir yerlerde her zaman korku olmalıdır. Davranışlarımızı korkular mutlaka belirlemelidir. Her şey sırayla gerçekleşmekte. Dün Aias mutluydu, ben mutsuzdum. Bugünse işler tersine döndü. Sana son kez söylüyorum: Eğer kendi mezarını kazmak istemiyorsan Aias'ı gömmeye kalkışma.

KORO Bu sözleri söyleyen birisi olarak en azından ölülere karşı saygı gösterebilirsin.

TEUKROS Eğer asil insanlar bile yanlış şeyler söylüyorlar-

sa, asil olmayan insanların yanıldıklarına şaşırmayacağım. Haydi bir daha düşünelim. Şimdi diyorsun ki buraya Akhalar'ın müttefiki olarak bu insanları getirdim. Fakat buradaki insanlar kendi istekleriyle geldiler. Oysa ki sen ülkenden getirdiğin ordunun başındasın. Sparta kralı olarak buradasın, ama bizlerin kralı değilsin ki! Aias ile aranızda birbirinize emredebilecek bir ilişki yoktu. Çünkü ordunun yönetimi söz konusu olduğunda ikinizden birisinin diğetine üstünlüğü yoktu. Eğer ordu komutanı olsaydın Aias'a emirler verebilirdin. Fakat şu an sadece kendi adamlarına emir verebilirsin. Sen ve diğere komutanlar ne söylerseniz söyleyin ben bildiğimi okuyacağım. Başkaları gibi Aias senin karın için buralara gelmedi. Yakın dostları için yeminler ettiğinden dolayı burada. Çünkü Aias değersiz insanlara önem vermezdi. Şimdi istersen yanına diğere ordu komutanlarını da al, ben bildiğimi okumaya devam edeceğim.

KOROBASI Felakete uğrayan bir insanın böyle konuşması hiç de hoşuma gitmiyor. Gerçi haklı, ama yine de dilinin bu kadar sivri olmasına gerek yok.

MENELAOS Okçumuz o kadar da sakın değil.

TEUKROS Tabii ki! Sonuçta adi bir iş yapmıyorum.

MENELAOS Bir de kalkanın olsa neler yapacaksın kim bilir?

TEUKROS Üzerimde hiçbir şey olmasa da seninle başa çıkabilirim.

MENELAOS Konuşmaya gelince üstüne yok.

TEUKROS İnsan haklı olduğu zaman gururlu davranabilir.

MENELAOS Beni öldüren bir adamın işlerinin yolunda gitmesine izin mi vereceğim?

TEUKROS Yaşıyorsun ya, ne ölmesi. Neler söylüyorsun?

MENELAOS Tanrılar kurtarmasalardı ölmüş olacaktım.

TEUKROS Mademki tanrılar seni kurtardı, o halde onlara saygısızlık yapma.

MENELAOS Ben tanrıların kurallarını küçümsemiyorum.

TEUKROS Bir ölünün gömülmesine engel olmaya çalıştığına göre küçümsüyorsun demektir.

MENELAOS Eğer bir düşmanım öldüyse tabii ki izin vermeyeceğim.

TEUKROS Demek Aias senin düşmanındı ha!

MENELAOS İkimiz birbirimizden nefret ederdik, bunu gayet iyi biliyorsun.

TEUKROS Çünkü oylama sırasında hile yapıyordun, Aias seni yakalamıştı.

MENELAOS Benim yüzümden değil, hakemlerin kararıyla kaybetti.

TEUKROS Sen nasıl da hileler yapmayı bilirsin!

MENELAOS Söylediğin şeyler başına dert açacak.

TEUKROS Benim senin başına açacağım dertten büyük olmayacak ya!

MENELAOS Sana tek bir şey söylüyorum: Aias gömülme-yecek!

TEUKROS Hayır, gömülecek!

MENELAOS Zamanında bir adamla tanışmıştım. Kötü hava karşın gemicileri yola çıkmaya zorluyordu. Ama daha sonra işler değişti. Hava bozdu, işte o zaman ağzından tek kelime çıkmadı. Tayfanın söylediği her söze boyun eğmek zorunda kaldı. Belki de senin sonun da buna benzeyecek. Birden çıkacak bir fırtına seni susturacak gibi görünüyor.

TEUKROS Ben de aptal bir adamla tanışmıştım. Etrafındaki insanlar felaketler yaşamış olmasına karşın onlara

kötü davranıyordu. Sonra birisi karşısına çıktı ve ona şunları söyledi: "Ölülere saygılı ol, yoksa başın derde girecek." Şimdi o adamı görüyordum karşımda, evet senden başkası değil o. Sözlerimi garip mi buluyorsun?

MENELAOS Ben gidiyorum, zaten insanlara emir vermek hakkı olan bir adamın bu şekilde davrandığını görseler beni ayıplarlar. (*Uzaklaşır*)

TEUKROS (*Menelaos uzaklaşırken*) Haydi git artık, senin gibi bir adamın sözlerini dinlemek canımı sıkıyor.

KOROBASI Haydi Teukros çabuk ol. Bir an önce kardeşin adına bir mezar yapmalısın. Böylece Aias sonsuza dek yaşamış olacak.

(*Tekmessa, Eurisakes'le girer*)

TEUKROS İşte Aias'ın karısı ve çocuğu, tam da zamanında geliyorlar. Haydi çocuk buraya gel. Dünyaya gelmeni sağlayan babana dokun. Benim, kendinin ve annenin saçlarını elinde tutarak yalvar, zaten yapabileceğin başka bir şey de yok. Eğer ordu içinden birisi kalkıp seni ölüden uzaklaştırmak isterse, o kişinin ülkesinden kovulmasını ve soyunda hiç kimsenin kalmamasını diliyorum. Bu saçları alıp sakla oğlum, sakla ki bir daha babanın yanından ayrılma. Siz kadınlar da artık kadın değil birer erkeksiniz, ben gelene dek onu koruyun. Hiç kimse izin vermese bile Aias'a bir mezar hazırlayacağım. (*Çıkar*)

KORO Troia ovası Helenler için büyük bir yüz karasıdır. Burada birçok felaketlere uğradık, ne zaman bitecek artık bu olanlar? Bu adam Helenler için savaşın ne olduğunu öğretmişti. Keşke çok daha önceden ölseydi de gerektiği gibi herkesin saygısını kazansaydı. Ama insanların başına gelen eziyetler Aias'dan da uzak durmadılar. Toplantılarda çelenklerin, kadehlerdeki içki-

nin, kavallardaki sesin, gecedeki uykunun zevkinin almama engel oldular. Sevişmelerim bile bu yüzden ke-sildi. Troia'daki durmak bilemeyen yağmur gözyaşlarıma karışıyor. Eskiden geceleri korkmamı engelleyen bir Aias vardı. Ama artık o da yok. Bundan böyle hiçbir şe-ye sevinemeyeceğim galiba. Keşke Atina'yı uzaktan se-lamlayabilmek için dalgaların dövdüğü, ormanlarla kaplı yüksek burunlu Sunion'un altında olsaydım.

(Teukros hızla girer, hemen ardından da Agamemnon)

TEUKROS Ordu komutanı Agamemnon'un buraya doğru geldiğini duyduğum için acele ediyorum. Kötü bir ko-nuşma olacağı kesin.

AGAMEMNON Bize karşı asice davranan bir adam var-mış. Galiba o sensin! Senin gibi savaş esiri bir kadından doğmuş adam ne kadar da kibirli davranıyor. Eğer öz-gür bir kadından doğmuş olsaydın kim bilir başka ne-ler söyledin bizlere. Hiç de önemli olmayan bir adamı savunarak Aias'ın buraya hiç kimsenin komutası altın-da gelmediğini söylemişsin. Hatta yeminler ederek Ai-as'ın sadece kendi kendisinin komutanı olduğunu be-lirtmişsin. İnsan bu sözleri kölesinden duyarsa çok öf-kelenir. Aias'ın benim olmadığım bir yere gittiğini de nereden çıkardın? Akhalar'ın başka kahramanları yok mu sanıyorsunuz? Belki de Akhilleus'un silahlarını or-taya ödül olarak koyup yarışma düzenlemekle hata yaptık. Sizler her girdiğiniz mücadelede mağlup oldu-ğunuz zaman insanlara ya da hakemlere küfürler mi edeceksiniz? Eğer sizin gibi adamlar yüzünden birinci-leri ikinci, ikincileri de birinci ilan edeceksek, sonra hangi kanunlarımıza uyulur? Bir adamın omuzları ge-niş diye o en üstün kişi demek değildir. Öküz de güçlü bir hayvandır, ama bir kırbaç darbesiyle yola gelir. Eğer

aklını başına toplamazsan senin de başına aynı şeyler gelecek. Çünkü bu ölünün ardından fazlasıyla küstahlık ediyorsun. Ayrıca özgür bir kadından doğan başka bir adamı yolla buraya. Çünkü senin söylediklerini anlamıyorum. Ne de olsa barbarların dilini bilmeyen birisiyim.

KOROBASI Size verebileceğim en güzel öğüt şu: Keşke ikinizin de aklı olsaydı.

TEUKROS İnsanlar ölümlere karşı ne kadar da saygısızlar.

Aias bu adam adına savaşlarda ne büyük tehlikelere atıldı. Ama baksanıza hiçbir şey hatırlanmıyor. Bütün yaptıkları bir anda unutuldu. Gemicilerimizin bulundukları yerleri alevler sarmıştı, Hektor tüm gücüyle üzerimize saldırıyordu. Herkesin ölüp gideceğini sandığı bir anda Aias'ın yardımınıza yetiştiğini nasıl unuttuverdiniz? Hani senin olmadığı yerlere gelmemişti Aias? O zamanlar Aias'ın yaptığı davranışları övmüyor muydunuz? Hatta kurayla seçilip Hektor ile bire bir dövüşe girmişti. Hem de kura sırasında miğferinin içine toprak parçası koymamıştı. Evet tüm bu işleri Aias başardı. Tüm bu olaylar sırasında da barbar bir anneden doğan ben, onunla beraberdim. Peki ya sen nasıl böyle konuşabiliyorsun? Deden Pelops'un Phrügialı bir barbar olduğunu bilmiyor musun? Ya baban Atreus'a ne demeli? Babanın kardeşine, öz oğullarının etini yedirdiğini hatırlamıyor musun? Giritli bir anneden doğmadın mı? Deden, anneni başka bir adamla yakaladığı zaman, yakalanan adamı dilsiz balıklara yem etmemiş miydi? Soyu böyle olan bir adam kalkıp nasıl bana iftira atabiliyor? Benim babam Telamon'dur. Annem de Laomedon'un soyundan gelen bir kraliçedir. Babama bu hediyeyi veren de Alkmene'nin oğluydu. Şimdi mezarsız

bırakmaya çalıştığın bu adamın gururunu kurtarmaya çalışmayacak mıyım? Eğer Aias'ın gömülmesini engellemek istiyorsan üçümüzü de öldürmen gerekir. Kendi gururum için savaşıp ölmek, senin karın için savaşıp ölmekten çok daha iyidir. Bu nedenle kendi iyiliğin için hareket et. Bana saldırmaya kalkışırsan günün birinde, keşke bu kötülüğü yapmasaydım, keşke o zamanlar daha korkakça davransaydım diyeceksin.

(*Odüsseus girer*)

KOROBASI Eğer sorunu çözmek niyetindeysen tam da zamanında geldin Odüsseus.

ODÜSSEUS Neler oluyor burada? Aias'ın cesedinin başındaki bağrıışmaları taa uzaklardan duydum.

AGAMEMNON Teukros'un ne kadar çirkin iftiralarda bulunduğunu bir bilsen.

ODÜSSEUS Nasıl yani? Ama bir adam hakarete uğramışsa, aynı şekilde karşılık vermesi normaldir.

AGAMEMNON Çok kötü şeyler söyledim, ama aynı şeyi o da bana yaptı.

ODÜSSEUS Ne söyledi?

AGAMEMNON Aias'ın cesedini bir mezara koyacağını söyleyip duruyor.

ODÜSSEUS Doğru söylemiş, böyle bir konuda seninle iyi geçinmek de mümkün değil.

AGAMEMNON Ah Odüsseus! Bana fikrini söyle. Seni en yakın dostum saymaktayım.

ODÜSSEUS O halde iyi dinle beni. Tanrılar hakkı için bir insanın mezara konulmasına engel olmak iyi bir şey değildir. Bir adamdan böylesine nefret etmemen gerekir. Akhilleus'un silahları için kapıştığımızdan bu yana Aias benim en büyük düşmanımdı. Ama yine de Troia'ya gelen Helenler arasında Akhilleus'tan sonra gelen

en büyük kahramanın Aias olduğunu söylemem gerekir. Bu nedenden sadece tanrılara saygı göstermek adına, ona saygısızlık yapmamalıyız. Asil bir adamın bir ölüye hakaret etmesi doğru değil.

AGAMEMNON Yani şimdi Aias'ı bana karşı mı savunuyorsun?

ODÜSSEUS Evet, ben Aias'tan nefret etmem gereken zamanda nefret ettim.

AGAMEMNON Öldükten sonra da aynı şekilde davranman gerekmez mi?

ODÜSSEUS Güzel olmayan şeylerden hoşlanmaman gerekir.

AGAMEMNON Ama bir kralın da merhametli olması kolay bir şey değil?

ODÜSSEUS En azından dostlarının fikirlerini ciddiye alman gerekir.

AGAMEMNON Senin gibi bir insanın da kralının sözünü dinlemesi gerekir.

ODÜSSEUS Bırak bunları, sonuçta komutansın, ama zaman zaman da dostlarını dinlemen gerekir.

AGAMEMNON Aşağılık bir insana iyilik yapıyorsun!

ODÜSSEUS Evet, Aias benim düşmanımdı, ama asil bir insandı.

AGAMEMNON Bakalım başka neler yapacaksın? İnsan bir ölüye de bu kadar saygı göstermez ki!

ODÜSSEUS Ama asaleti düşmanlığından daha ağır basıyor.

AGAMEMNON Buna sadece vefasızlık denir.

ODÜSSEUS Hayat böyledir, bugün düşmanın olan yarın dostun olur.

AGAMEMNON Demek, vefasızlıktan hoşlanıyorsun!

ODÜSSEUS Hayır, sadece merhametsiz insanlardan hoş-

lanmıyorum.

AGAMEMNON Herkes, sayende bizim korkak olduğumuzu sanacak.

ODÜSSEUS Hayır, tüm Hellenler ne kadar dürüst olduğumuzu görecekler.

AGAMEMNON Yani şimdi Aias'a bir mezar hazırlanmasını mı istiyorsun?

ODÜSSEUS Evet, hatta ben de oraya gideceğim.

AGAMEMNON İnsanlar sadece kendileri için çaba harcıyorlar.

ODÜSSEUS Peki kendim için değil de kimin için uğraşayım?

AGAMEMNON Ne olursa olsun, insanlar buna izin vermemizi senden bilecekler.

ODÜSSEUS Hayır, yapılan işin şerefi sana ait olacaktır.

AGAMEMNON Sevgili Odüsseus! İsteseydin sana çok daha büyük bir iyilik yapabilirdim. Ama unutma ki Aias, benim hem bu dünyada, hem de ölümden sonra en büyük düşmanım olacaktır.

(Çıkar)

KOROBASI Ey Odüsseus! Senin olgun bir adam olmadığını söyleyecek birisi varsa gerçekten de aptal bir adamdır.

ODÜSSEUS Bugüne kadar hep Teukros'tan nefret etmiştim. Ama bundan sonra onu seveceğim. Bir ölünün arkasından neler yapılması gerekiyorsa hepsini yapmasına yardım edeceğim.

TEUKROS Seninle ilgili endişelerimin hepsini boşa çıkar dın. Argoslular arasında en büyük düşmanımız sendin. Ama bize gerçekten de çok yardımcı oluyorsun. Diğerleri Aias'ı mezarsız bırakarak onu aşağılamak istiyorlardı. Fakat sen bunu yapmadın, gerçekten de ölüye

gösterilmesi gereken saygıyı gösterdin. Aias'ı hak etmediği şekilde cezalandırmak isteyenleri umarım ki Olümpos'un hâkimi yüce Zeus, her şeyi hatırlayan Erinüsler ve her cezayı veren Dikeler⁽²¹⁾ gerektiği şekilde cezalandırırlar. Öte yandan Laertes'in oğlu! Senin cenazeye katılman konusunda endişeliyim. Sonuçta ölünün arkasından onun hoşuna gitmeyecek bir davranışta bulunmaktan çekiniyorum. Ama diğer konularda bana yardım edebilirsin. En azından şimdi ordudan birkaç kişi alıp getirmeni rica ediyorum. Diğer işlerle ben ilgileneceğim. Ama senin ne kadar asil bir insan olduğunu biliyorum.

ODÜSSEUS Tabii ki elimden geleni yaparım. Ama yardımımı istemiyorsan da bunu anlayışla karşılarım.

(Çıkar)

TEUKROS Tamam, yeterince zaman kaybettik artık, birileri mezar kazsın, diğerleri de otları yakmaya elverişli bir sacayağı bulsunlar. Askerler de çadırdan silahlarını getirsinler. Oğlum sen de gücün yettiğince babanı kaldırmama yardım et bakalım. Sıcak kanı, halen damarlarında geziyor. Hadi cenaze törenine katılmak isteyen herkes elinden geldiğince yardım etsin. Hiçbir ölümlünün üstün gelemeyeceği bu kahramana son görevimizi yerine getirelim.

KORABAŞI İnsanlar yaşadıkça çok şey öğrenirler, ama olayları görmeden önce bilmek imkânsızdır.

SON

NOTLAR

1. Yani Odüsseus.
2. Bugünkü Yunanistan'ın Mora Bölgesi'nde yer alan bir kent. Eskiçağ'da köpekleriyle ün kazanmıştı.
3. Yunan mitolojisinde akıl, barış ve sanat tanrısı.
4. Troia Savaşı'nın en önemli kahramanı, Peleus ile Thetis'in oğlu.
5. Yunanistan'ın güneydoğusunda Mora Yarımadası'nda bulunan bir kent.
6. Myken Kralı, Pelops ile Hippodameia'nın oğludur. Çocuklarsa Troia Savaşı'nın komutanı Agamemnon ve savaşın çıkmasına neden olan Helena'nın kocası Menelaos'dur.
7. Kıbrıs'ta bulunan bir kent.
8. Danaos, Belos'un oğlu ve Mısır Kralı Aigüptos'un ikiz kardeşidir. Efsaneye göre elli kızı ve bu kızlar Hades'te dibi delik bir fıçıyı sonsuza dek doldurmakla cezalandırılmışlardı.
9. Savaş tanrısı Ares'in bir diğer ismi.
10. Apollon'un lakaplarında biri. Eski Yunanca'da, "ışık saçmak" anlamına gelmektedir.
11. Mitolojik Korinthos Kralı. Efsaneye göre bir dağın tepesine kocaman bir taş sonsuza dek çıkarmakla cezalandırılmıştı.
12. Bir Yunan tanrısı, yarı yılan yarı insan şeklinde tasvir edilmektedir.
13. Aias'ın oğlu.
14. Bugünkü Menderes Nehri.
15. Yunan mitolojisinde ölümler ülkesi diyarı.
16. Yunanistan'ın, Girit'ten sonraki en büyük adası. Eğriboz ismiyle de bilinmektedir.
17. Girit'te bir kent.
18. Zeus'un oğullarından birisi, aynı zamanda Zeus'un habercisi olarak da bilinmektedir.
19. Yunan mitolojisinde öç alma tanrıçaları.
20. Yunan mitolojisinde Uranus'un kızları olarak bilinen perilere verilen isim.
21. Dike, Themis ile Zeus'un kızıdır. Eunomia ve Eirene ile beraber Horalar'dan birisidir ve ismi "birçok" anlamına gelmektedir.

KAYNAKÇA

- Bates, W. N. *Sophocles: Poet and Dramatist*, Penn 1940.
- Blundell, M.W. *Helping Friends and Harming Enemies: A Study in Sophocles and Greek Ethics*, 1989
- Bowra, C. M. *Sophoclean Tragedy*, Oxford, 1944.
- Falk, Eugene H. *Renunciation as a Tragic Focus*, Minneapolis, 1954.
- Gardiner, C.P. *The Sophoclean Chorus*, London 1987.
- Gellie, G. *Sophocles: A Reading*, London 1972.
- Kamerbeek, J. C., *The plays of Sophocles*; 1984.
- Kirkwood, G. M. *A Study of Sophoclean Drama*, Cornell 1958.
- Kitto, H. D. F. *Sophocles Dramatist and Philosopher*, London 1958.
- Scodel, R. *Sophocles*, 1984.
- Seale, David, *Vision and Stagecraft in Sophocles*, Chicago 1982.
- Segal, Charles, *Sophocles' Tragic World*, Cambridge, MA 1995.
- Sheppard, J. T., *Aeschylus and Sophocles Their Work and Influence in Our Debt to Greece and Rome*, New York 1963.
- Waldock, C. H. *Sophocles the Dramatist*, Cambridge 1951.
- Webster, T. B. L. *An Introduction to Sophocles*, Oxford 1936.
- Whitman, C. H. *Sophocles; A Study of Heroic Humanism*, Cambridge 1951.
- Winnington-Ingram, R.P. *Sophocles: An Interpretation*, 1980.

SOFOKLES

ELEKTRA

Eski Yunanca Aslından Çeviren
Furkan Akderin

KİŞİLER

ÖĞRETMEN

ELEKTRA

ORESTES

KORO

KHRÜSOSTHEMİS

KLÜTAIMNESTRA

AIGISTHOS

BİR KADIN

PROLOGOS

ÖĞRETMEN Zamanında Troia Ovası'nda orduyu yöneten kişi! Agamemnon'un oğlu! İşte görmek istediğin yerler karşında. Bak işte Argos! At sineği tarafından ısırılan Inakhos'un⁽¹⁾ kızının kutsal korusu. Sevgili Orestes! Sürülerin koruyucusu tanrının kurtları öldürdüğü Lükeios Meydanı sağında, solundaysa ünlü Hera Tapınağı var. İçinde altınlarla dolu Mükenai kentine yaklaştığımızı da görüyorsun. Bak işte Pelops oğullarının kanlı sarayı. Zamanında baban öldürüldüğünde kardeşinin elinden alıp seni kaçırdığım yer burasıdır. Bunca zaman seni kolladım ve büyüttüm. Artık babanın intikamını almaya hazır olmalısın. Orestes ve bizleri misafir eden Pülades! Neler yapacağımızı düşünme zamanı geldi bile. Çünkü güneşin parlak ışığı sahne aldı. Kuşların cıvıltıları başladı, karanlık gece kaybolup gitti. Evdekilerden birisi uyanmadan ne yapacağınızı kararlaştırmanız gerekir. Yapacaklarımızı geciktirmemeliyiz.

ORESTES Sen, erkeklerin en güzeli ve en sevgili hizmetkârım! Bana nasıl duygular beslediğini açıkça gösteriyorsun. Nasıl ki bir yarış atı yaşlansa bile tehlikeli durumlarda kulaklarını dikerse, sen de öylesin. Bundan dolayı şimdi söyleyeceklerimi dikkatlice dinle; eğer bir yanlışım olursa beni düzelt. Bir süre önce Apollon kâhini-nin yanına gittim ve babamın katillerini nasıl bir cezaya çarptırmam gerektiğini sordum. Bana şöyle bir yanıt verdiler: "Silahsız ve kalkansız giderek, aklınla almalısın babanın intikamını." Bu nedenle şimdi senden, önden gidip, sarayda neler olduğunu araştırmanı istiyorum. Her şeyi tam olarak öğrenip, bize anlatmalısın. Seni tanıyacaklarından korkma. Ne de olsa aradan ge-

çen yıllar sonunda saçların bembeyaz oldu. Phokis'te yaşayan Phanotheos adında birisi tarafından buraya gönderildiğini söyle onlara. Ardından da Pütho'da yapılan oyunlarda Orestes'in araba yarışlarına katıldığını ve arabadan düşerek feci şekilde öldüğünü anlat kendilerine. Evet, aynen bunları anlatmalısın. Ama önce yapacak başka bir işimiz daha var. Tanrının emrettiği gibi babamın mezarına hediyeler koymalıyız. Sonra da ormana sakladığımız kül kabı alıp içine kendi saçlarımızı serpmeliyiz. Söylediklerimizle aldatacağız düşmanlarımızı. Kendimi ölmüş gibi göstermek üzmüyor beni, ne de olsa daha sonradan yapacaklarımla alacağım intikamımı. Bu nedenle işe yarayan her sözcük kulağıma hoş geliyor şu an. Çok defa öldü denilen insanlar mezarlarından çıkıp geldiler. Hem böyle olunca şöretleri de artıyor. Ben de mezarımdan fırlayıp bir güneş ışığı gibi parıldayacağım. Atalarımın toprakları, yapacağım işte bana şans getirsinler. Ey babamın evi! Ben de senin intikamını almaya geldim. Onursuzca geri dönmeme yol açma sakın! İzin verirsen gelecekteki mutluluğun temellerini atacağım artık. Evet, söyleyeceklerim bu kadar. Ey yaşlı dostum! Şimdi gidip sana verdiğim işi yap. Bekletmeye gelmez.

ELEKTRA (*Evin dışındadır ve çığlıklar yükselir*) Ahh! Ahh!

Ne kadar da şanssız bir kadını ben.

ÖĞRETMEN Dikkatli ol, sanki bir hizmetçi bağırp çağırıyor.

ORESTES Bu Elektra olmasın sakın! İstersen burada bekleyip, konuşmaları dinleyelim.

ÖĞRETMEN Apollon'un emrini yerine getirene kadar bekleyelim. Öncelikle babana vermemiz gereken hediyeleri verelim, güç ve zaferin olgunlaşmasını bekleyelim.
(*Elektra girer*)

ELEKTRA Ey kutsal ışık! Ey dünyayı çevreleyen hava! Kaç defa çığlıklarımı duydunuz! Kaç defa kanlı göğsümü yumrukladığımı işittiniz? Bu evdeki odalar acılarla dolu. Geceler boyunca ne acılar çektiğimi gayet iyi biliyorsunuz. Ares, babamı düşman ülkesinde öldürmedi, ama annem, arkadaşı Aigisthos ile birlikte bir meşeyi böler gibi onun vücudunu ikiye ayırdılar. Benim dışımda hiç kimse bu katliama üzölmüyöru bile. Ama yıldızlar parlamaya devam ettikçe benim ağıtlarım, mezar başındaki şarkılarım da canlı kalacak. Her gün yavrusunu öldüren bülböl gibi ben de çığlıklar atacağım. Hades,⁽²⁾ Persephone,⁽³⁾ yeraltındaki Hermes⁽⁴⁾ ve lanet getiren Ares! Ve siz Erinüsler!⁽⁵⁾ Hepiniz gelin ve bana yardım edin. Artık kardeşimi bana gönderin ve intikamımızı almamıza yardım edin. Acıların ağırlığı arttıkça bunu taşıyamayacağımdan korkuyorum.

(Mükenai kadınlarından oluşarı koro sahneye girer)

KORO Dünyanın en vefasız annesinin kızı. Acıların artık yıpratmasın seni. Agamemnon da aynı annenin ihanetine uğramadı mı? Bırakalım, onların da başına aynı şeylerin gelmesini bekleyelim.

ELEKTRA Ey soyluların çocukları! Acılarımı dindirmeye mi geldiniz buraya? Bana yardım etmek istemenizi anlıyorum. Ama izin verin de babama üzölmeye devam edeyim. Lütfen bunu çok görmeyin.

KORO Fakat ağıtlar da bağıırıp çağırınların da babanı geri getirmeyecek. Daha sakın kalma şansın varken, ağıtlar yakarak kendini daha fazla harap ediyorsun. Katlanman gereken şeylere katlanmadıkça acıların daha da artacak.

ELEKTRA Annesinin ve babasının yaptıklarını unutan bir insan aptaldır. Şu kış biçimindeki kadına yani Itüs'e yalvarmak Zeus'un elçisine yakışarı bir şeydir. Her şe-

ye katlanmasını bilen Niobe,⁽⁶⁾ mezarında sonsuza dek gözyaşı dökmeye devam ediyor.

KORO Ölümlüler arasında tek üzülen insan sen değilsin. Evindeki diğer insanların da payına üzüntü düşüyor. Khrüsosthemis'e bakalım bir, gençliğinin içinde yas tutmaya devam ediyor. O da bekliyor Orestes'in Mükennai'a geri dönmesini. İşte o zaman krallar gibi karşılayacağız kendisini.

ELEKTRA Evet, ben de onu bekliyorum sabırla. Bugüne dek evlenmedim; çocuk doğurmadım bu yüzden. Ama baksanıza Orestes unuttu bile olanları. Bana kaç defa buralara geri dönmek için heveslendiğini söyledi, ama artık umudum kalmadı.

KORO Umudunu yitirme Elektra. Dünyayı yöneten, acıları ve öfkeyi yönlendiren Zeus halen gökyüzünde. Bu yüzden gereğinden fazla nefret etme. Tabii ki tüm acıları dindiren zaman tanrısının peşinden gidip olanları da unutma. Ne zengin Krisa,⁽⁷⁾ ne boğaların otladığı çadırdırda yaşayan Agammenon ne de hükümdar Akheiron⁽⁸⁾ olanlara kayıtsız değiller.

ELEKTRA Yaşam umudum iyice azaldı. Bir köle gibi yaşıyorum burada. Ne bir kocam ne de anam babam var yanımda. Değersiz elbiseler içinde hizmet ediyorum efendilerime.

KORO Baban eve döndüğünde çılgınları yürekleri dağlıyordu, ağır tunç balta vücudunu parçaladığında birleşip onu öldürenler dehşet verici bir manzara oluşturmuşlardı. Bunu yapanların tanrı ya da insan olmaları ne fark ederdi?

ELEKTRA Ey her geçen günden daha büyük acılar getiren yeni gün! Ey gece! Ey kendisinin vahşice öldürüldüğünü seyreden baba! Bu hainlere Olimpos tarafından en büyük acılar verilerek intikamımız alınsın. Böylesine

vahşı bir işe girenler hiçbir zaman rahat edemesinler.

KORO Konuşmana devam etmeden önce beni dinle. Durmadan acılarını arttırmaya devam ediyorsun. Savaşları beslemek istiyorsun. Ama bu insanlar karşısındaki bir savaşa gücün yetmez.

ELEKTRA Bugüne dek korkunç felaketler yaşadım. Söylediklerinizi bilmiyorum sanmayın. Ama hiçbir şekilde acılarım dinmiyor. Şimdiye dek hangi dostumdan iç açıcı bir söz işittim. Bu yüzden beni avutmaya çalışmayı bırakın. Çünkü içimdeki üzüntü hiçbir zaman azalmayacak.

KORO İyi niyetli bir anne gibi konuşacağım şimdi. Üzüntünü daha da arttırma.

ELEKTRA Bana sıkıntıların ölçüsünün ne olacağını söyleyin. Hangi insana ölümlere hakaret etmek yakışır? Kimin aklına böyle bir düşünce gelir. Böyle insanların beni dinlemelerine gerek yok. Fakat içimdeki iyilikler hâlâ varsa sessizce oturamam demektir. Toprağın altında yatan insana biraz saygımız varsa elimizden geleni yapmalıyız. Yoksa nerede kalır onur denilen şey?

BİRİNCİ SAHNE

BİR KADIN Senin için buralara kadar geldim kızım. Ancak söylediklerimde haksızsam, yine de peşinden geleceğim.

ELEKTRA Sizlerden utanıyorum soylu kadınlar. Eğer bir insan kendi babasının yaşadığı felaketi görmüş, dertlerinin hiçbir zaman azalmadığının farkındaysa, bütün bu sıkıntıların nedeninin kendisini doğuran anneden kaynaklandığını fark ediyor ve babasının katillerinin yanında bir hizmetçi olarak çalışıyorsa başka ne yap-

bilir? Aç kalıp kalmayacağım bile onların keyfine bağlı bir şey. Babamın koltuğunda şimdi Aigisthos oturuyor. Onu öldürdüğü ocağın başında her gün şarap içiyor. Babamın yatağında Aigisthos'a sarılıp yatan bir anne görmek ne acı verici bir şey! Tabii ona anne denirse. Erinüsler'den bile korkmuyorlar, babamın öldürüldüğü günün yıldönümünde kurbanlar kesiyorlar. Bense içim içimi yiyerek Agamemnon'un dönüşüne, babamın öldürülmesinin onuruna düzenlenen yemeğe katılmak zorundayım. İstedğim gibi ağlamama bile izin verilmiyor. Ağladığımı görünce o iğrenç insan beni yanına çağırır ve şöyle der hemen: "Sadece senin baban mı öldü bu dünyada? Senden başka hiçbir ölümlü yas tutmuyor mu? İğrenç bir şekilde ölmeni diliyorum. Umarım yeraltı tanrıları ağıtlarının hiç kesilmemesini sağlarlar." Ya Orestes'in geri geleceğini duyduğunda neler söylüyor: "Bu senin suçun, Orestes'i benden çalan sensin. Yaptıklarının karşılığını bulacaksın". Bunları söyleyerek, sadece yanındaki kadının sözleriyle bir iş becerebilecek olan genç adamı da kışkırtır. Bense bütün bunları engelleyebilmek için Orestes'i bekliyorum. Yoksa yok olup gitmeye devam edeceğim. Evet kadınlar işte bu yüzden ölçülü ya da dindarca davranmam imkânsız.

BİR KADIN Aigisthos'un yanında bunları söylemeye cesaretin var mı? Yoksa sarayından çıktı mı o?

ELEKTRA Burada olsaydı kapıdan dışarı çıkamazdım. Ama bugün çayırlara gitti.

BİR KADIN O halde rahat rahat konuşabiliriz demektir.

ELEKTRA Burada olmadığına göre istediğini söyleyebilirsin.

BİR KADIN O halde kardeşin hakkında neler biliyorsun, bana anlat. Buraya geliyor mu, yoksa gelecek mi?

ELEKTRA Geleceğini söylüyor, ama hiçbir zaman sözünde durmuyor.

BİR KADIN Büyük işler yapacağı zaman insanlar tereddüt ederler.

ELEKTRA Ama ben onu kurtarıırken hiç tereddüt etmemiştim.

BİR KADIN Cesur olmalısın. Orestes sevdiklerinin yardımına koşacak bir insandır.

ELEKTRA Buna inancım sonsuz, yoksa şimdiye kadar çoktan ölmüştüm.

KORO Konuşmayı bırak artık. Kardeşin Khrüsosthemis'i görüyorum. Elinde yeraltı tanrılarına sunulan mezar hediyeleri var.

KHRÜSOSTHEMİS Neden kapının önünde bağırıp çağırıyorsun? Bu kadar zamandır içinde öfke barındırmanın gereksiz bir şey olduğunu öğrenemedin mi? Gücüm yerinde olsaydı onlara neler düşündüğümü gösterirdim. Ama işler bu haldeyken en güzeli sesini çıkarmadan beklemek. Gerçi sana da hak veriyorum. Ama özgürce yaşamaya devam etmek istiyorsan güçlü olanların söylediklerini ses çıkarmadan dinlemelisin.

ELEKTRA Böyle bir adamın kızının olanları unutmuş olması korkunç bir şey. O kadının kızından kendisine ait bir düşünce beklemek ne kadar da saçma bir şey. Benim gibi sen de akılsız olmayı tercih etmelisin. Demin gücün yerinde olsa onlara neler yapacağını bildiğini söyledin. Fakat ben intikam almak istediğimde bana engel oluyorsun. Tüm bunlar senin ne kadar da korkak olduğunu göstermiyor mu? Öte yandan dediklerini yaparsam elime ne geçeceğini göster bana. Halen yaşadığıma göre onları bir tek ben bezdiriyorum demektir canlarından. Belki ölmüş bir adamı onurlandıraramam, ama belki de onu mutlu ediyordumdur. Sense sevgili

kardeşim, sadece lafta nefret ediyorsun onlardan. Senin gibi onlardan hediyeler alacağıma boyun eğmemeyi tercih ederim. Önümde ne kadar zengin bir sofraya olursa olsun hiçbir zaman böyle bir mutluluğu tercih etmem. Oysa ki sen, kendi adını annenin adıyla beraber anmayı tercih ediyorsun. Bu gidişle ölmüş babana ve sevdiklerine kendini kanıtlaman oldukça zor görünüyor.

KORO Tanrılar adına artık bırak bu öfkeyi, birbirinizin sözlerinden yararlanmak için dinleyin birbirinizi.

KHRÜSOSTHEMIS Ahh sevgili kadınlar! Ben uzun zamandan bu yana alışığım kardeşimin sözlerine. Eğer kapımızdaki tehlikeden haberdar olmasaydım kendimi tutmasını bilirdim.

ELEKTRA Haydi söyle kapımızdaki tehlikeyi. Hem o zaman sana karşı çıkmaktan vazgeçerim.

KHRÜSOSTHEMIS Tamam sana her şeyi anlatacağım. Eğer yakınmayı bırakmazsan seni güneşin bir daha hiç doğmayacağı bir yere yollayacaklar. Böylece, uzaklarda hiç kimsenin duymayacağı bir yerde, ağrıtlarını sonsuza dek yakacaksın. Bu nedenle davranışlarını düzelt. Ya da sonradan olanlardan dolayı beni suçlama.

ELEKTRA Bunu da mı yapmayı düşünüyorlar bana?

KHRÜSOSTHEMIS Evet, hem de Aigisthos geri döner dönmez.

ELEKTRA O zaman çabuk gelsin.

KHRÜSOSTHEMIS Neden hâlâ sıkıntıları yanına çağırıyorsun?

ELEKTRA Bunu yapacaksa bir an önce gelsin.

KHRÜSOSTHEMIS Olur mu öyle şey? Delirdin mi?

ELEKTRA Böylece buralardan uzaklaşırım artık.

KHRÜSOSTHEMIS Buradaki hayatının hiç önemi yok mu senin için?

ELEKTRA Ne de güzel bir hayatım var ya burada!

KHRÜSOSTHEMIS Eğer akıllıca davransaydın, güzel bir hayatın olabilirdi.

ELEKTRA Bana sevdiğim insanlara haksızlık yapmayı öğretmeyi bırak.

KHRÜSOSTHEMIS Hayır, sadece güçlülere boyun eğmeyi öğretiyorum sana.

ELEKTRA O halde defol buradan! Söylediklerini yapmayacağım.

KHRÜSOSTHEMIS Akılsızlığın yüzünden öleceksin. Bunu bilmelisin.

ELEKTRA Önemli değil, gerekirse ölürken babamın intikamını alırım.

KHRÜSOSTHEMIS Söylediklerini yapmasan bile babamız bizi affedecektir.

ELEKTRA Tam bir korkak gibi konuşuyorsun.

KHRÜSOSTHEMIS Demek söylediklerimi dinlemiyorsun.

ELEKTRA Delirmediğim sürece dinlemeyeceğim.

KHRÜSOSTHEMIS O halde geri dönüyorum.

ELEKTRA Geri mi dönüyorsun? Peki bu hediyeleri kime götürüyorsun?

KHRÜSOSTHEMIS Annemiz bu kurbanları, babamın mezarına göndermemi istemişti.

ELEKTRA Neler söylüyorsun? En büyük düşmanına mı bunları gönderiyor?

KHRÜSOSTHEMIS Evet, kendi elleriyle öldürdüğü adama demek istiyorsun değil mi?

ELEKTRA Vahşice parçalanıp, alelacele gömülen bir adama.

KHRÜSOSTHEMIS Şimdi barışmak için bu hediyeleri gönderiyor.

ELEKTRA Hangi dostu ona böyle yapmasını söyledi acaba?

KHRÜSOSTHEMIS Sanırım geceleri ortaya çıkan korkunç bir hayalet.

ELEKTRA *(Son derece heyecanlı bir ses tonuyla)* Ey tanrılar! Haydi aşağıya inin artık.

KHRÜSOSTHEMIS Bu çılgınlık belirtisi hayalet seni heyecanlandırıyor mu?

ELEKTRA Önce gördüğü hayaletin yüzünü tarif et bana. Ondan sonra sana yanıt verebilirim.

KHRÜSOSTHEMIS Sana söyleyebileceğim çok fazla bir şey yok aslında.

ELEKTRA Olsun sen yine de söyle bana. Çoğu zaman önemsiz gibi görünen ufacık bir söz insanları birdenbire ayağa kaldırır.

KHRÜSOSTHEMIS Anlatılanlara bakılırsa babamızın geri döndüğü söyleniyor. Şimdi Aigistos'un elinde duran hükümdarlık asası ocağımıza saplanmış. Asadan bir yaprak fışkırmış ve Mükenai'nin üzerine gölgeleri yayılmış. Tüm bunları annem rüyayı güneşe anlatırken duydum. Bunun dışında fazla da bir şey bilmiyorum. Ardından annem beni bu hediyelerle beraber yolladı. İşte bu yüzden evimizi koruyan tanrılar adına sana yalvarıyorum. Söylediklerimi dinle, dinlemezsен ileride beni çok arayacaksın.

ELEKTRA Ey sevgili kardeşim! Beni iyice dinle. Geleneklerimize uygun bir hareket değil, babamızın mezarına bu hediyeleri koymamız. Hediyeleri ya rüzgâra doğru savur, ya da toprağın altına göm ki babamızın huzuru kaçmasın. Böylece öldüğü zaman annemize sunulur bu hediyeler. Hem içindeki küstahlık uyanmamış olsaydı, bu sahte hediyelerle babamızın mezarını süslemeye kalkışmazdı. Şimdi iyice düşün bakalım. Vahşice bedenini parçaladığı bir adamdan bu şekilde mi özür diliyor? Kanlı elleri temizlemek için bunları mı yapıyor?

Böylece suçunu örtmüş mü olacak? O yüzden saçlarından kes, süslemesiz kemerimi alıp babamızın mezarında sun. Daha fazlası yok ne yazık ki elimde. Ardından da ona yalvar ki beraberce karşı koyabilelim düşmanlarımıza. Eğer Orestes düşmanlarımızı ezebilirse, bundan sonra babamızın mezarına çok daha fazla hediye koyabiliriz. Babam bu hayaletin anneme görünmesini bile bile istedi sanıyorum. Ama yine de bunları düşünmeyelim şimdilik. Elinden geldiğince bana, kendine ve Hades'te yatan babamıza yardımcı ol.

BİR KADIN Güzel konuştun Elektra. Sen de Khrüsosthemis, eğer biraz aklın varsa kardeşinin sözlerini dinle.

KHRÜSOSTHEMIS Söylediklerin doğru Elektra. Ben de bunu yapmak istiyorum. Ancak başarıya ulaşmak istiyorsak sessiz olmalıyız. Çünkü annem duyarsa konuştuklarımızı , bu cesaretim başıma büyük işler açar.

KORO Eğer kâhin yönüm beni aldatmıyorsa, Dike tanrısal güçleriyle yaklaşıyor yanımıza demektir. Pek yakında cezalandırmak için burada olacak. Ruhum güvenle doldu, çünkü bu tatlı hayalin soluğunu hissediyorum. Ancak Hellenler'in güçlü hükümdarı baban, kendisini baltayla kesenleri unutmayacak. Evet, intikam tanrıçaları Erinüsler yüzlerce elleri ve ayaklarıyla ortaya çıkıyorlar. Ne de olsa bir cinayetle kirlenmiş evlilik onları kışkırtacaktı. Bu nedenle cinayetin sorumlularının cezalarını çeceklerinden şüpheli yok. Eğer geceleyin anneme görünen yüz, bize intikamı getirmezse bundan sonra tanrıların kehanetlerinin de doğru çıkacağına inanmam. Pelops'un acıları beraberinde getiren galibiyeti ne acılar verdi bizlere. Mürtilos denize battığından bu yana evimizden huzursuzluk hiç eksik olmadı.

İKİNCİ SAHNE

KLÜTAIMNESTRA (*Sahneye girer*) Bakıyorum Aigistos gider gitmez hemen kapının önüne çıkmışsın. İnsanları zorla boyunduruk altına soktuğum için yakınıyorsun ve diğer insanlara benden çok daha yakın davranıyorsun. Fakat durmadan seni aşağılamamın nedeni aynı şeyi senin de bana yapman. Yoksa neden seni hor görüyüm? Suçum babanı öldürmem. Evet, doğru ben öldürdüm. Ama unutma ki buna yol açan Dike'nin⁽⁹⁾ ta kendisiydi. Evet, durmadan yasını tuttuğun baban gözünü bile kırpmadan senin öz kardeşini kurban etmeye kalkıştı. Ben ki o kızımı sancılar içinde doğurmuştum. Peki neden bunu yaptı? Başında bulunduğu Argos ordusu için mi yoksa kardeşi Menelaos için mi? Menelaos'un da iki çocuğu vardı ve benim kızımдан önce onların kurban edilmeleri gerekirdi. Troia Savaşına neden olan Helena'ydı. Peki Hades daha mı çok istiyordu benim kızımı yanına almayı? Babanın gözleri Menelaos'un çocuklarını korurken, benimkini neden küçümsüyordu. Bunlar duygularından yoksun bir adamın yapacağı şeyler. Belki söylediklerim doğru değil, ama ölmüş kızım da aynı şeyleri söylerdi. Eğer hâlâkötü niyetli olduğumu düşünüyorsan, önce aklını başına al, sonra sana söylediklerimi bir daha düşün.

ELEKTRA Biliyorum söylediklerin bana zarar vermek için değildi. Ben seni dinledim. Şimdi de sen beni dinle, sana babamla kız kardeşimin başından geçenleri anlatacım.

KLÜTAIMNESTRA Tabii ki anlat. Zaten her zaman böyle konuşacaksan başımın üzerinde yerin var.

ELEKTRA Babamı öldürdüğünü kabul ediyorsun, ama na-

sıl öldürdün? Söylediğinden daha küstahça bir şey olabilir mi? Seni seven diğer adamın yanına gidebilmek için öldürdün onu. İstersen Artemis'e soralım, neden Aulis'e⁽¹⁰⁾ ters rüzgârları yollamış. Anlatılanlara bakılırsa, babam Artemis'e ait koruda saklanırken benekli büyük bir geyik avlamış. Avlandığı sırada da ağzından bazı laflar çıkıvermiş. Bunları duyan Leto'nun kızı Artemis de babama öfkenmiş ve Akhalar'ın ordusunun ilerleyişini durdurmuş. Yani babam Menelaos için değil, kendisi için kızını kurban etmek zorunda kaldı. Şimdi senin dediğini doğru kabul edelim. Varsayalım ki babam Menelaos için kızını kurban etmiş olsun. Bu durumda da yine babamı öldürmen senin hakkın mıydı? Ancak dikkatli olmalısın, eğer bir insana karşı bir başka insanı öldürmeye hakkımız varsa, o zaman bir gün sıra sana da gelecek demektir. Dikkat et bahanelerin geçerli şeyler olsun. Eğer bana intikam almanın ne demek olduğunu öğreteceksen, o zaman hatırlatırım sana, babamı öldürmek için iş birliği yaptığın adamı, o adamdan nasıl çocuk sahibi olduğunu ve erkek çocuklarını nasıl dağıttığını. Tüm bu utanç verici şeyleri kızının intikamını almak için mi yaptığını söylüyorsun, o zaman durum daha da kötü demektir. İnsan kızı için böyle bir intikam alır mı hiç? Şu an küstahça aşağıladığım annemi uyarmak imkânsız bir şey. Sen ve beraber olduğun o adam yüzünden sefilce bir yaşam sürmek zorunda kaldım. Ya senden güç bela kaçabilen Orestes'e ne demeli? O da binbir güçlkle yaşamını sürdürüyor. Evet, onu senden intikam alması için kaçırdım. İmkânım olursa bunu kendi ellerimle yaparım. Bu nedenle rahatça insanların önünde benim nasıl küstah bir insan olduğumu anlatabilirsin.

KORO Görüyorum ki öfke soluğunu kesiyor. Ama kim

haklı önce onu düşünmek gerekir.

KLÜTAIMNESTRA Ne düşünmeliyim bu durumda? Daha bu yaşta annesini bu kadar aşağılayan bir kızın başka neler yapabileceğini görüyor musunuz?

ELEKTRA Evet, biliyorum sana inandırıcı gelmeyecek, söylediklerimden ben de utanıyorum, ama unutma ki tüm bu konuşmaları yapmaya beni mecbur eden sensin.

KLÜTAIMNESTRA (*Kızgın bir şekilde bağırır*) Vay utanmaz! Demek benim yaptıklarımın dolaylı böyle konuşuyorsun ha!

ELEKTRA Bu sözleri söyleyen sensin. Evet, yaptıkların buna yol açıyor.

KLÜTAIMNESTRA (*Sesini iyice yükseltir*) Tanrıça Artemis adına yemin ederim ki, Aigistos döndüğünde söylediklerinin hesabını vereceksin.

ELEKTRA Görüyor musun öfkeden ne hale geldin? Hani istediğim şeyleri söylemekte serbesttim.

KLÜTAIMNESTRA (*Kendisine güçlkle hâkim olur*) Demek istediğin gibi konuşmana izin vermeme karşın yine de kurban kesmeme izin vermeyeceksin.

ELEKTRA Hayır, sana engel olmayacağım. Dilediğin gibi davranabilirsin, artık şikâyet etmeyi kesiyorum.

KLÜTAIMNESTRA Yerde duran meyve sepetini kaldırın. Kaldırın ki beni tedirgin eden hayaletten kurtulabileyim artık. Koruyucumuz Phoibos Apollon,⁽¹¹⁾ sen de beni dinle. Bu kız yanı başımda dikilirken seninle rahat rahat konuşamıyorum. Çünkü kıskançlığı ve yalanlar söyleyen dili yakınımızda olduğu sürece etrafa yalan yanlış şeyler yayacağını biliyorum. Ancak bu şekilde sana derdimi anlatabilirim. Eğer rüyamda gördüklerim hayırlı şeylerse gerçekleşsin, hayırlı değilse de düşmanlarımın üzerine yönlensin. Kral Lükeios, Prens

Apollo beni zenginliğimden mahrum bırakmayın. Her zaman böyle Atreus'un sarayını yönetmeye devam edeyim. Yanımda da kötülüğümü istemeyen çocuklarım olsunlar. Ey sevgili Lükeios, bu isteklerimi çok görme. Ayrıca şu an söyleyemediğim, ama senin tanrısal ruhun nedeniyle bildiğin başka bir şey daha var. Bunu da çok görme lütfen. Ne de olsa Zeus'un çocukları her şeyi bilirler.

(Öğretmen girer)

ÖĞRETMEN Yabancı kadınlar, burası Aigistos'un sarayı mı?

BİR KADIN Evet yabancı, doğru bildin.

ÖĞRETMEN O halde şuradaki kadın da onun karısıdır. Zaten bir kraliçeye benziyor.

BİR KADIN Evet, karısı o.

ÖĞRETMEN Merhaba kraliçe, sana Aigisthos'un dostlarından güzel bir haber getiriyorum.

KLÜTAIMNESTRA Sevinerek dinleyeceğim seni, ama önce seni kimin yolladığını söyle.

ÖĞRETMEN Phokisli Phanotheus beni bu önemli işle görevlendirdi.

KLÜTAIMNESTRA Yakın bir dostumuzun yanından geliyorsun o halde, nedir bana söyleyeceğin şey?

ÖĞRETMEN İşin özeti, Orestes öldü.

ELEKTRA Eyvah, hayatım bitti demek artık.

KLÜTAIMNESTRA Ne diyorsun sen? Bu kızı dinleme sakın.

ÖĞRETMEN Orestes öldü diyorum işte.

ELEKTRA Yok oldum artık ben.

KLÜTAIMNESTRA Sen bu işe karışma. Peki nasıl öldü Orestes?

ÖĞRETMEN Ben de bunu anlatmak için geldim buraya. Orestes, Delphoi'ya yarışmalara katılmak için geldi.

Yarışmayı sunan kişi ismini andığında herkesin hayran bakışları arasında sahaya girdi. Daha sonra soyluluğuna yakışır bir biçimde sahanın bir ucundan diğer ucu- na bir anda ulaşıverdi. Zaten hiç kimsenin de ona ayak uydurabilecek bir hali yoktu. Hakemlerin verdikleri tüm ödülleri, diaulos, pentathlos hepsini aldı işte. Tüm Helen ordusunu etrafında toplamayı başaran Agam- menon'un oğlu Orestes kazanmıştı yarışmayı. Ama tanrılar bir kere felaketi yazmışlardı onun için. Eğer tanrılar bunu yazdılsa en güçlü insan bile bu duruma karşı koyamaz demektir. Bir sonraki gün, güneş gök- yüzüne çıktığında araba yarışları başladı. Bir tarafta dört atlıların üzerinde Libyalılar, diğer yanda Akhaialı- lar ve Spartalılar vardı. Diğer yarışmacılar Thesselialı atlarıyla Orestes, Aitolialı, Magnesialı, beyaz atlarıyla Atinalı ve bir de Boiotialı'ydı. Tunç borazan çaldıktan sonra sırayla yerlerine yerleştiler. Atlarına seslenip, on- ları yönlendiriyorlardı. Bir anda her tarafı toz duman kapladı. Arabalar birbirlerini geçmek isterlerken tüm tekerlekler birbirine karıştı. Atların ağızlarından fırla- yan köpükler arabaların tekerleklerine yapışuyordu. Tam son viraja girildiğinde sağ dıştaki atın dizginin gevşeterek dingil taşa değdi. O ana dek hiçbir araba devrilmemişti. Atinalı'nın atları virajı dönemeyince ye- dinci tura girilirken Barke'nin arabasının üzerine dev- rildiler. Bu hatadan sonra tüm arabalar birbirine giri- verdi. Krişa ovasında kala kala Atinalı'yla Orestes kal- dı. Atinalı üst üste yığılmış arabaların ortasından ge- çerken Orestes de arkasından geliyordu. Bir an için Ati- nalı'nın yavaşladığını görünce kırbacını vurup Atina- lı'yı kovalamaya başladı. Artık iki araba yan yanaydı. Bir Atinalı bir Orestes öne geçiyordu. İşte tam da bu sı- rada bir an dikkatsizlik yaptı. Soldaki atının dizginini

yavaşlatınca sütunu görmeyip çarptı. Oturduğu koltuktan düşüverdi. İnsanlar, "Eyvah" diyerek oraya baktılar. Böylesi bir felaketten canlı kurtulamayacağını düşündüler. Yerlerde sürünerek güç bela durdurabildi atları. Ama hayvanlar durduğunda en yakın dostları bile tanıyamadı perişan adamın bedenini. Sonrasında cesedini yaktılar. Tunçtan bir kaba koyup babasının ülkesine gömülmesi için getirdi arkadaşları. Evet, olay böyle oldu. Tabii ki olayın canlı tanıkları için çok daha korkunç bir şeydi.

KORO Eyvah! Görünen o ki eski efendimizin evi tamamıyla dağıldı artık.

KLÜTAIMNESTRA Ey Zeus, şimdi ben ne diyeyim bu duruma. Kendi acımla kendi hayatımı kurtarıyorum.

ÖĞRETMEN Söylediklerim seni neden bu kadar üzdü?

KLÜTAIMNESTRA Annelik böyledir işte. Çocuklarından ne kadar kötülük görsen de yine de kıyamazsın onlara.

ÖĞRETMEN Desene boşuna geldim buraya!

KLÜTAIMNESTRA Hayır boşuna gelmedin, Orestes daha kucağımdayken benden koparıldı ve hayatı boyunca intikam almakla beni tehdit etti. Hiçbir zaman bu intikam korkusundan dolayı rahat edemedim. Gözüme uyku bile girmiyordu, artık hem Orestes'ten hem de Elektra'dan korkmaktan kurtuldum. Benimle aynı kandan gelmesine karşın evimdeki en büyük tehlikeydi. Oysa ki şimdi artık ailemi büyütebilirim.

ELEKTRA Ben acılarıma ağlamayayım da kim ağlasın. Sevgili Orestes görüyor musun annem bizi ne hallere düşürüyor.

KLÜTAIMNESTRA Sen değil, ama Orestes hak ettiğini aldı.

ELEKTRA Söylenenleri duy intikam tanrıçası Nemesis.⁽¹²⁾

KLÜTAIMNESTRA Duyması gerekeni duydu ve doğru bir

karar verdi.

ELEKTRA Alay et tabii, ne de olsa şansın yanında.

KLÜTAIMNESTRA Evet senin ve Orestes'in engelleyemeyeceği şans yanımda.

ELEKTRA Tabii biz engellenmiş durumdayken seni nasıl engelleriz.

KLÜTAIMNESTRA Şu yalancıyı da susturabilseydin bana ne güzel bir iyilik daha yapardın.

ÖĞRETMEN Burada her şey yolunda olduğuna göre ben gidiyorum artık.

KLÜTAIMNESTRA Hayır seni yollarsam dostuma ayıp etmiş olurum. Bırak onu dışarıda kalsın ve yakınmasına devam etsin.

(Öğretmenle beraber içeri girerler)

ELEKTRA Böylesi bir insanın oğlunun ölümüne üzülmesini beklemiyorsunuz herhalde? Ahh Orestes son umudumu da elimden alıp götürdün, bundan sonra babamın intikamını alabilmek için elimde bir şans kalmadı. Hiç kimsem kalmadı artık, babam da yok, nereye gitemsem acaba? Yine hayatımda en nefret ettiğim insanlara hizmet etmek zorunda kalacağım. Evet babamın katillerine hizmet etmek zorundayım. Hayır, bundan sonra bu insanlarla aynı evde yaşamayacağım. Kapının eşiğinde yaşamım sona erse ne olur ki? Evet, haydi öldürün beni, iyilik yapmış olursunuz böylece.

KORO Ey Zeus! Nerede yıldırımların? Ey Helios!⁽¹³⁾ Nerede ışığın? Olanları görüp kendinizi saklamaya devam ediyorsunuz.

ELEKTRA Ahh! Ahh!

KORO Kızım neden ağlıyorsun böyle?

ELEKTRA Ahh!

KORO Acını durdur artık.

ELEKTRA Beni mahvediyorsunuz.

KORO Nasıl?

ELEKTRA Hades'in yuttuğunu, insanlara umut bağlamamı istiyorsanız, beni daha da derinlere gömüyorsunuz demektir.

KORO Karısı altın işlemeli bir gerdanlık için mezara düşen Amphiaraios'u⁽¹⁴⁾ biliyor musun? Bak hâlâ hüküm sürüyor.

ELEKTRA Yazıklar olsun!

KORO Tüm gücüyle yaşamaya devam ediyor.

ELEKTRA Yazıklar olsun!

KORO Ama o katil kadın nasıl da cezasını çekti.

ELEKTRA Evet, biliyorum öldü.

KORO Aynen dediğin gibi.

ELEKTRA Ama unutma ki intikam almak isteyen birisi yardımcı oldu ona. Oysa ki bana destek verebilecek son insan da aramızdan ayrıldı.

KORO Felaket üzerine felaket geliyor üzerine.

ELEKTRA Herkesten daha çok farkındayım bunun. Aylardır bir felaketten başka bir felakete gidiyorum.

KORO Biz de farkındayız yaşadıklarının.

ELEKTRA O halde bana akıl vermeyi kesin, çünkü...

KORO Ne demeye çalışıyorsun?

ELEKTRA Artık soylu kardeşimden istediğim yardım gelemmez.

KORO Ölüm tüm insanlar için kaçınılmaz bir şeydir.

ELEKTRA Ama o zavallı gibi araba yarışlarında üzengilere dolanarak ölmek değil.

KORO Ahh! Ne de büyük bir felaket.

ELEKTRA Hem de nasıl büyük bir felaket, yanımdan çok uzaktaydı.

KORO Ahh! Yazık.

ELEKTRA Biz daha onun yasını tutamadan, gömüldü git-ti.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

KHRÜSOSTHEMIS *(Koşarak içeri girer)* Sevgili kardeşim mutlulukla her işimi bırakıp, yanına koşuyorum güzel haberi vermek için. Bugüne kadar katlandığın tüm acılardan seni kurtaracak bir haberim var.

ELEKTRA Tüm umutlarım tükendiği anda nasıl beni mutlu edeceksin?

KHRÜSOSTHEMIS Orestes burada, evet aynen senin kadar canlı hem de.

ELEKTRA Delirdin mi sen? Nasıl oluyor da benim acılarımla alay ediyorsun?

KHRÜSOSTHEMIS Delirmedim, hem babamın ocağı üzerine yemin ediyorum ki Orestes burada.

ELEKTRA Bu kadar kolay nasıl inanırsın, kimden duydu bu haberi?

KHRÜSOSTHEMIS Son derece net belirtiler olduğu için bu kadar eminim.

ELEKTRA Neymiş seni bu kadar heyecanlandıran belirtiler?

KHRÜSOSTHEMIS Tanrılar adına lütfen beni dinle, ondan sonra deli mi, yoksa bilge mi olduğuma karar verirsin.

ELEKTRA Eğer mutlu olacaksan konuş bakalım.

KHRÜSOSTHEMIS Yaşadıklarımın hepsini anlatıyorum sana. Babamın mezarına gittim. Orada daha yeni dökmüş sütlerin aktığını gördüm. Babamızın mezarına aklına gelebilecek ne kadar çiçek türü varsa hepsi birden bırakılmıştı. Şaşırdım tabii, etrafıma bakıp birileri olup olmadığını kontrol etmek istedim. Etraf sakın görünüyordu, ardından mezara yaklaştım, bir de ne göreyim, yeni kesilmiş bir saç buklesi. Bunu görür görmez hafızamda eski bir görüntü canlanıverdi. Orestes'in görüntüsü. Saçı olduğu yerden kaldırdım, gözlerimden

yaşlar akıyordu. Artık bu hediyelerin sadece Orestes'den gelmiş olabileceğine son derece emindim. Bir düşünsene Orestes dışında kim yapar bunu? Sen olamazsın, tanrılara dua etmek için bile cezalandırılmak korkusuyla saraydan çıkamıyorsun. Annem olsa zaten bizden saklamazdı yaptığını. Evet, bu hediyeler Orestes tarafından gönderildi. Bu yüzden cesaretini topla-malısın. Unutma ki her zaman aynı Daimon'a⁽¹⁵⁾ destek verilmez. Belki bugüne kadar bize kötü davranıldı, ama bundan sonrasında bize mutluluk gelecektir.

ELEKTRA (*Son derece üzgün bir ses tonuyla*) Ahh! Deli kız! Nasıl da üzüyorsun beni.

KHRÜSOSTHEMIS Neden? Söylediklerime sevinmedin mi?

ELEKTRA Nasıl da hayallerle yanıldığının farkında değilsin.

KHRÜSOSTHEMIS Ne gördüğümü bilmiyor muyum ben?

ELEKTRA Orestes öldü. Vaatlerini unut artık.

KHRÜSOSTHEMIS Kim söyledi öldüğünü?

ELEKTRA Ölümünü gözleriyle gören birisi.

KHRÜSOSTHEMIS Kimmiş o? Nerede bu adam?

ELEKTRA Sarayın içinde. Annem mutlulukla karşıladı haberi.

KHRÜSOSTHEMIS Ahh! Ne yazık! Peki hediyeleri kim koydu mezara?

ELEKTRA Herhalde Orestes'i anmak isteyen birisidir.

KHRÜSOSTHEMIS Ahh! Yaşanan felaketten habersiz bir şekilde, sevinçle güzel haberler getirmeye gelmiştim halbuki. Oysa ki şimdi acıların daha da artmış durumda.

ELEKTRA Evet haklısın, ama bana yardım edersen bu sıkıntılardan kurtulacağım şimdi.

KHRÜSOSTHEMIS Ölülerini nasıl diriltebilirim?

ELEKTRA Öyle bir şey demedim. Hem hâlâ aklım başımda benim.

KHRÜSOSTHEMIS Peki ne yapmamı istiyorsun?

ELEKTRA Senden isteyeceğim şeyi üstlenmen.

KHRÜSOSTHEMIS Yardımcı olabilirsem tabii ki olur.

ELEKTRA Unutma, çaba harcamadan başaramayız.

KHRÜSOSTHEMIS Anlıyorum, elimden geleni yapmak istiyorum.

ELEKTRA Tamam o zaman, sana ne yapmak istediğimi anlatayım. Tüm dostlarımızı Hades çaldı, artık bize yardımcı olabilecek birisi kalmadı. Bugüne kadar hep Orestes'in yaşadığını ve babamın intikamını almak için geleceğini bekledim. Artık umudum sensin. Babamı kendi elleriyle öldüren Aigisthos denilen zalim adamı öldürmekte tereddüt etme. Senden bir şey saklayamam. Neden umudun var halen? Üzülmek için birçok nedenin var. Senden babanın zengin mirasını çaldılar, evlenmeden solup gideceksin. Sakın ola ki evleneceğini sanma. Aigisthos ne benim ne de senin evlenip babamızın soyunu devam ettirmemizi istemez. Fakat benim söylediklerimi dinlersen, hem babamın hem de kardeşimizin isteklerine uymuş olacaksın. Böylece doğduğun zamanki kadar özgür bir insan olacaksın. İstedığın gibi soylu birisiyle evlenebileceksin. Aynı zamanda söylediklerimi dinlersen, bana ve kendine ne kadar büyük bir ün kazandıracağının farkında mısın? Vatandaşlarımız ve yabancılar isimlerimizi duyduklarında şöyle diyecekler: "Bakın iki kız kardeş birleşerek nasıl da babalarının saraylarını kurtardılar. Her ikisi de düşmanlarının karşısında, hayatlarını hiçe sayarak cinayetin intikamını aldılar. Tüm bayramlarda bu insanların cesaretlerini övmeliyiz". Evet, yaşasak da ölsek de bizlerden bu şekilde söz edecekler. Bu yüzden söylediklerimi dinle. Babamıza yardım et, kardeşimizi de kurtar bu sıkıntıdan. Söyleyeceğim son bir söz daha var: "Al-

çağça yaşamak soylular için alçakça bir davranıştır.”

KORO Böylesine durumlarda hem konuşan hem de dinleyen kişinin akıllı ve temkinli olması gerekir.

KHRÜSOSTHEMIS Ey kadınlar! Başlangıçta bu kadar hata yapmasaydı, şimdi ondan mahrum değildi. İnsanın cüretini ve soğukkanlılığını bir silah gibi kullanması gerekir. Ama bilmiyor musun benim kollarımın erkeklerden daha zayıf olduğunu. Diğer yandan her geçen gün şans onlara daha da çok yardım ediyor. Bizim şansımızsa her geçen gün azalıyor. Böylece bir adama saldırıp başı derde girmeyecek birisini söyle bana. İntikam almaya çalışırken sözlerimiz duyulursa kendimizi çok daha büyük acıların içinde bulabiliriz. Utanç verici bir şekilde yok olmamız bizi kurtarmaz. İşin kötüsü ölmek değil, ölmeyi istememize karşın ölemememiz. Bu nedenle sana yalvarıyorum, öfkeni dizginlemeyi öğren, yoksa soyumuz tamamıyla yok olacak. Bana güvenip söylediğin şeyleri hiç kimseye anlatmayacağım. Artık bu saatten sonra elinden bir şey gelmez. Aklını başına alıp güçlü olanın önünde eğilmesini bil.

KORO Vazgeçmelisin Elektra! İnsanlar için en akıllıca şey kurnazca düşünmektir.

ELEKTRA Şaşırmadım söylediklerine. O halde kendi başıma halletmeliyim bu işi. Çünkü işimi bitirmeden rahat edemeyeceğim.

KHRÜSOSTHEMIS Babam öldüğünde aynı şeyleri düşünüyor olsaydın belki başarabilirdin.

ELEKTRA Aynı şeyleri düşünüyordum sadece ruhum daha zayıftı.

KHRÜSOSTHEMIS Yaşadığın sürece bu ruhu korumaya devam et.

ELEKTRA Bir şey yapmak istemediğiden söz edip beni sürekli uyarıyorsun.

KHRÜSOSTHEMIS Hayır, seni uyarmamın nedeni başının derde girmesini engellemek istememden kaynaklanıyor.

ELEKTRA Akıllı bir insan olmanı kıskanıyorum ama korkaklığından da nefret ediyorum.

KHRÜSOSTHEMIS Beni takdir etmeye başladığında senin peşinden geleceğim.

ELEKTRA Bunu hiçbir zaman yapmayacağım.

KHRÜSOSTHEMIS Karar vermek için daha çok zamanımız var.

ELEKTRA O halde git buradan, senden bir yarar gelmez.

KHRÜSOSTHEMIS Yarar gelir, ama senin aklın başında değil.

ELEKTRA Gidip her şeyi anlat.

KHRÜSOSTHEMIS Sana kızgınlığım yok ki neden anlatayım?

ELEKTRA Beni nasıl bir utancın içine çekiyorsun!

KHRÜSOSTHEMIS Utanca çekmiyorum, akla davet ediyorum.

ELEKTRA Yani senin söylediklerine boyun mu eğmeliyim?

KHRÜSOSTHEMIS Daha akıllıca bir planın varsa, senin dediğini yapalım.

ELEKTRA Güzel sözler söyleyip, kötü davranışlar içinde bulunmak ne kadar da korkunç bir şey.

KHRÜSOSTHEMIS Yaptığın hatanın farkında değilsin.

ELEKTRA Ne yani söylediklerim haklı şeyler gibi görünmüyor mu sana?

KHRÜSOSTHEMIS Bazen haklı gibi görünen şeyler de beraberinde utancı getirebilir.

ELEKTRA Ben bu ilkelere göre yaşamıyorum.

KHRÜSOSTHEMIS Harekete geçtiğinde bana hak vereceksin.

ELEKTRA Senden korkmadan yapacağımı yapacağım.

KHRÜSOSTHEMIS Yani bir kere daha düşünüp öyle karar

vermek istemiyorsun.

ELEKTRA Hayır, kötü karar, nefret veren karardır.

KHRÜSOSTHEMIS Demek söylediklerimi de kabul etmiyorsun.

ELEKTRA Bu kararı çok önceden aldım ben.

KHRÜSOSTHEMIS O halde ben gidiyorum, ikimiz de birbirimizin sözlerini dinlemiyoruz ne de olsa.

ELEKTRA Git, bir daha aramayacağım seni, senden boşuna bir şeyler beklemek çılgınlık olur.

KHRÜSOSTHEMIS Mademki düşüncelerinin mantıklı olduğunu söylüyorsun, o halde bildiğini oku. Ancak başın derde girdiğinde ne kadar haklı olduğumu anlarsın. (*Saraya girer*)

KORO Yukarıda zeki kuşları görüyoruz. Kendilerini doğurup besleyenlere büyük bir saygı gösteriyorlar. Ama aynı şeyleri bizler yapamıyoruz. Zeus'un şimşegi ve gökyüzünün Themis'i⁽¹⁶⁾ adına cezamız fazla gecikmeyecek. Seslen Pherme! Ölüler ülkesine giden Pherme bir an önce sesini yükselt! Hades'teki Atreusoğullarına kötü haberi ver. Bu evdeki çocuklar arasındaki kavganın büyüdüğünü ve sevginin onları birleştiremediğini anlat. İhanete uğrayan Elektra yana yakıla ölümü umursamadan, hayır ölümü göze alarak, iki Erinüs'ü yakalamaya çalışıyor. Baba tarafından bu kadar soylu başka bir kız bulabilir misiniz? Soylu insanlar kötü bir yaşam sürseler bile, yine de ünlerine zarar gelsin istemezler. Elektra kendisine gözyaşlarıyla dolu bir yaşamı seçti. En akıllı ve en iyi çocuk olmak için çifte bir onur kazanmaya çalışıyor. Bugün pençesi altında kıvrandığı düşmanlarını yenerek zengin ve güçlü olacak. Mutlu değil, ama en iyi olana her zaman sadık kaldı. Zeus'un erdem için verdiği büyük ödülü kazanacaktır.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

ORESTES (*İçeri girer, yanında kül kabı taşıyan köleler vardır*) Kadınlar söyleyin bana, gittiğimiz yol doğru mudur?

BİR KADIN Ne arıyorsun burada yabancı?

ORESTES Uzun zamandır Aigisthos'un yaşadığı yeri bulmaya çalışıyorum.

BİR KADIN O halde doğru yoldasın, seni kim buraya yolladıysa yanlışlık yapmamış.

ORESTES Biriniz arzu edilen kişinin geldiğini içerdekilere haber verebilir mi?

BİR KADIN Buradaki kıza söyleyelim. Evdekilerden birisinin söylemesi daha uygun olur.

ORESTES (*Elektra'ya dönerek*) O halde içeri gir ve Phai-kos'tan bir adamın Aigisthos'u aradığını söyle.

ELEKTRA Eyvah! Biraz önce aldığımız haberin kanıtlarını mı getirdiniz?

ORESTES Hangi haberi söylüyorsun bilemiyorum ama beni Strophios adında yaşlı bir adam Orestes ile ilgili bir haber için gönderdi.

ELEKTRA Ey yabancı! Neymiş bu haber? Korkuyorum

ORESTES Bu kül kabında ölüden kalanları getirdim.

ELEKTRA Ahh! Zavallı ben, tüm acılarım gözlerimin önünde toplanmış duruyor.

ORESTES Orestes'in yaşadığı felaketten söz ediyorsan bilmelisin ki bu kap şu an onun bedeninin tamamını sarıyor.

ELEKTRA Ey yabancı! Eğer dediklerin doğruysa, lütfen o kabı bana ver. Bu küllere bakarak kendime ve soyumdaki insanlara ağlamak istiyorum.

ORESTES Kabı verin ona. Besbelli ki bir arkadaşı ya da ak-

rabası olduğu için ağlamak istiyor.

ELEKTRA (*Kül kabını alır*) Ey sevgili Orestes'in hatırasından bana kalan son şey! Gönderdiğimden çok daha farklı şekilde karşılıyorum seni; daha çiçek açarken yollamıştım. Keşke seni o zaman kurtarmasaymışım, en azından babam kadar bir mezarın olurdu şimdi. Oysa şimdi ülkenden çok uzaklarda sefilce bir yaşamdan sonra öldün. Kardeşin olarak kollayamadım seni alevlerden. Buraya sadece küçücük bir toz yığını olarak geri döndün. Bunca zaman harcadığım emeklere yazık oldu. Annem hiçbir zaman benim seni sevdiğim kadar sevmeydi. Benim dışımda hiç kimse senin karnını doyurmazdı, sen de dışarıda bana "abla" diye seslenirdin. Ama şimdi sadece bir gün içinde tüm bu şeyler yok oldu gitti. Her şey kasırgaların önlerine çıkan şeyleri bir anda yutuvermesi gibi oldu. İşte şimdi gerçekten babamız da ben de öldüm. Diğer yandan, kendisinden intikam alacağımızdan korkan annemiz, şimdi mutluluk içinde. Ancak tüm hayallerimiz suya düştü. Çok sevgili bedenini beklerken, sadece kül ve gölge aldık elimize. Zavallı bana ne kadar yazık oldu! Sevgili kardeşim, karanlık yollarda beni nasıl da mahvettin! O halde ben de bu ufacak odaya kapanayım ve aşağıda seninle beraber kalayım. Burada yukarıda kaldığım sürece seninle her şeyi paylaşmıştım. Ölümünden sonra da senden uzak kalmak istemiyorum. Çünkü bu saatten sonra acılarımdan kurtulmanın tek yolu ölümüm olacak.

KORO Ey Elektra! Ölümlü bir babadan geliyorsun, Orestes de ölümlüydü. Bu nedenle gereğinden fazla üzülme. Hepimizi aynı son bekliyor.

ORESTES Yazıklar olsun neler söylüyorum böyle, artık daha fazla saklamayacağım.

ELEKTRA Ne oldu? Neler söylüyorsun?

ORESTES Karşımdaki Elektra mı?

ELEKTRA Evet, ama kendisi çaresizlik içinde.

ORESTES Ahh! Kader nasıl da seni mutsuz etmiş böyle.

ELEKTRA Ey yabancı! Üzüldüğün kişi ben değilim değil mi?

ORESTES Ey böylesine zalimce ve hak etmediği şekilde zarar verilen beden!

ELEKTRA Ey yabancı! Yoksa benden mi söz ediyorsun?

ORESTES Acılarla geçen ömrüne çok yazık!

ELEKTRA Bana bakıp neden böyle inliyorsun?

ORESTES Yaşadıklarının hiç farkına varmamışım.

ELEKTRA Sözlerim mi bunu sana hatırlatıyor?

ORESTES Çok acılar yaşadığını görüyorum.

ELEKTRA Hayır, yaşadıklarımın çok azını görüyorsun.

ORESTES Bunlardan daha kötüsü de mi var?

ELEKTRA Katillerle yaşıyorum.

ORESTES Tam olarak ne demek istiyorsun?

ELEKTRA Babamın katilleriyle... evet onlara hizmet etmek zorundayım.

ORESTES Seni buna zorlayan kim?

ELEKTRA İsmi anne ama hiç de anneye benzemiyor.

ORESTES Seni aç ve mahrum bırakarak mı yapıyor bunu?

ELEKTRA Evet, söylediğin gibi.

ORESTES Peki sana yardımcı olacak hiç kimse yok mu?

ELEKTRA Vardı, ama o insanı da bana kül olarak getirdin.

ORESTES Ahh şanssız insan, nasıl da üzüldüm sana.

ELEKTRA Tüm insanlar arasında bana acıyan tek kişi sensin.

ORESTES Evet, çünkü aynı acıları çeken tek kişi benim.

ELEKTRA Bizim soyumuzdan ya da akrabalarımızdan biri değilsin, değil mi?

ORESTES (*Koroyu göstererek*) Bu insanlar iyi niyetli olsalardı sana doğruyu anlatırdım.

ELEKTRA İyi niyetlidirler, sadık dostlarımla önünde konuşuyorsun.

ORESTES O halde kül kabını bir kenara bırak ve beni dinle.

ELEKTRA Tanrılar adına yabancı! Benden kabı bırakmamı isteme.

ORESTES Eğer beni dinlersen pişman olmayacaksın.

ELEKTRA Lütfen elimden en değerli şeyimi alma.

ORESTES Bırak onu, anlatacaklarım var sana.

ELEKTRA Ahh! Ne kadar da şanssızım. Orestes! Mezarını benden alıyorlar.

ORESTES Yakınmayı kes, haklı değilsin.

ELEKTRA Ne yani ölü kardeşim için yakınmakta haksız mıyım?

ORESTES Onun hakkında böyle konuşmak sana yakışmıyor.

ELEKTRA Ölüye hiç layık değil miyim ben?

ORESTES Layıksın, ancak elindeki kabın seninle bir ilgisi yok. (*Elektra'nın elindeki kabı zorla alır*)

ELEKTRA İçinde Orestes'in külleri olduğuna göre benimle ilgisi var demektir.

ORESTES Küller Orestes'in değil, bu sadece planın bir parçası.

ELEKTRA Peki nerede o zaman Orestes'in mezarı?

ORESTES Hiçbir yerde değil, yaşayan insanın mezara mı ihtiyacı olur?

ELEKTRA Neler söylüyorsun delikanlı?

ORESTES Yalan söylemiyorum.

ELEKTRA Yani yaşıyor mu Orestes?

ORESTES Evet.

ELEKTRA Evet ya! Sen Orestes'sin.

ORESTES Babamızın mührüne bak, dediklerimin doğru olup olmadığını anlarsın.

ELEKTRA Ey sevgili ışık!

ORESTES Evet, bugün günlerin en güzeli.

ELEKTRA Kulağımla işittiğim demek senin sesin, demek geri döndün.

ORESTES Artık sesimi başkalarından duymana gerek yok.

ELEKTRA Gerçekten de senin elini mi tutuyorum sımsıkı böyle?

ORESTES Gelecekte de nasıl tutacaksan aynı şekilde tutuyorsun.

ELEKTRA Ey sevgili kadınlar! Ey sevgili halkım! Bakın işte öldü denilen Orestes, güzel bir hileyle yeniden aramıza döndü.

KORO Görüyoruz ve gözlerimizden yaşlar damlıyor böyle bir kader karşısında.

ELEKTRA Soyumun en değerli çocuğu, geri geldin ve özlediğin insanlara kavuştun.

ORESTES Geldim ama biraz sessiz kal ve bekle.

ELEKTRA Neden?

ORESTES İçeridekilerin bizi duymamaları için sussan iyi olur.

ELEKTRA Artemis adına konuşuyorum ki yenilmezsin! Evin içindeki gereksiz kadınların karşısında titreyecek halim yok artık.

ORESTES Unutma ki kadınların arasında Ares de yer alıyor. Kendi tecrübelerin bunu sana gösterdi.

ELEKTRA (*İçli bir biçimde*) Ahh tanrılar! Bir türlü kafamızdan onları atamayacağız. Yine acılarımı ortaya çıkar-
dın.

ORESTES Biliyorum, ama olanları da unutmamak gerekir.

ELEKTRA Mademki artık özgürce konuşabiliyorum, o halde sana açıkça söyleyeyim. Her yaşadığım an benim için şu an demektir.

ORESTES Ben de aynı şeyi söylüyorum, bu yüzden özgür-

lüğünü korumaya devam et.

ELEKTRA Nasıl?

ORESTES Zamanı gelene kadar susmasını bilerek.

ELEKTRA Hiç de beklemediğim bir zamanda seni karşımda buluverdim. Bundan sonra nasıl susacağım?

ORESTES Beni gördün, çünkü tanrılar beni çabuk davranmaya ittiler.

ELEKTRA Böylesi bir durumda dikkatimi daha da önemli bir noktaya çekiyorsun. Seni evimize tanrılar, daha doğrusu Daimon yolladı.

ORESTES Sevincini engellemek istemem, ama yaşananlar seni fazlasıyla etkiledi.

ELEKTRA Tabii... bu kadar zamandan sonra seni gördüm ya! Ama sakın...

ORESTES Sakın ne yapmayayım?

ELEKTRA Bir daha seni görme şansımı elimden alma.

ORESTES Başkaları böyle yapmaya çalışsa bile bunu engellerim.

ELEKTRA O halde seni yeniden görebileceğim.

ORESTES Elbette.

ELEKTRA Sevgili dostlarım! Biraz önce hiç de ummadığım bir ses duydum. Öldüğünü haber aldığımda elimden geldiğince acımı hafifletmeye çalışmıştım. Ama şimdi seni kollarımda tutuyorum. Bana o güzel yüzünü gösteriyorsun, sıkıntılarımda bile unutmayacağım bu yüzü.

ORESTES Şimdi gereksiz sözleri bir kenara bırakalım. Annemim yaptıklarından ya da Aigisthos'un acımasızlığından söz etme bana. Soyumuzu yok etmeye çalıştığını biliyorum, ama tüm bunlar şu an için sadece zaman kaybı olacaktır. Bana söylemen gereken tek şey var. Diğerleri için farkına varmadan nasıl alabiliriz intikamımızı? Eğer bu şekilde içeri girersen annemiz bir şeyler

olduğundan kuşkulananabilir. Eve girer girmez acı haberdan dolayı üzülmeye devam et. Üzülmeye devam et ki ileride her zaman gülebilesin.

ELEKTRA Tabii sevgili kardeşim, nasıl istersen öyle davranacağım. Sevincimi sana borçluyum, kendi başıma elde edemedim. Bu yüzden seni üzecek bir şey yapmak istemem. Daimon'un artık bizim yanımızda olduğunu gayet iyi biliyorsun. Aigisthos'un şu an dışarıda olduğundan da haberdarsın Bu nedenle endişelenmene gerek yok. Annemin gerçeklerden kuşkulanasına yol açmayacağım. Zaten şimdi de sevinç gözyaşlarım var. Seni öldü sandıktan sonra karşımda gördüm. Bundan sonra babamı bile karşımda görsem hayal olduğuna inanmam. Bu yüzden sen bildiğin gibi davran. Ama eğer senin yerinde ben olsam, ya kendimi kurtarırdım ya da soyluca ölüme giderdim.

ORESTES Lütfen sus! Kapıdan birisinin çıktığını duyuyorum.

ELEKTRA (*Ses tonunu değiştirerek*) İçeri gir yabancı! İçeridekilerin mutluluk duyacağı bir haber getiriyorsun.

ÖĞRETMEN Sizlerin akıllarınız başınızda değil. Hayatınızı hiçe mi sayıyorsunuz. Çok büyük felaketle karşı karşıyayken bile bu tehlikenin farkında değilsiniz. Uzun süreden bu yana kapıda nöbet tutmamış olsaydım tüm planlarınız içeridekiler tarafından duyulacaktı. Artık bu uzun konuşmaları, sevinç çığlıklarını bir yana bırakın. İçeri girin. Böyle durumlarda zamanı önemsememek en büyük felakettir.

ORESTES İçeri girince ne yapmalıyım?

ÖĞRETMEN Artık hiç kimse seni tanıyamaz.

ORESTES Yani öldüğümü onlara haber verdin mi?

ÖĞRETMEN Evet, artık Hades'ten dönmüş birisisin.

ORESTES Sevindiler mi? Neler söylediler?

ÖĞRETMEN İşini bitirdikten sonra sana bunları anlatacağım. Ama şimdilik mutlu olunmayacak bir haberle mutlu oluyorlar.

ELEKTRA Bu adam da kim? Tanrılar adına bana kim olduğunu söyle kardeşim.

ORESTES Tahmin edemedin mi?

ELEKTRA Hayır, hatırlayamadım onu.

ORESTES Zamanında beni kime emanet ettiğini hatırlamıyor musun?

ELEKTRA Ne demek istiyorsun? Kime emanet etmişim?

ORESTES Beni Phokis topraklarına götüren adam.

ELEKTRA O kadar insan arasından babam öldüğünde sadık olabileceğini tahmin ettiğim biri vardı.

ORESTES Evet, o işte, başka soru sormana gerek yok.

ELEKTRA Ey sevgili ışık! Ey Agamemnon'un evinin kurtarıcısı. Demek buradasın. Gerçekten de bizleri bu büyük felaketten kurtaran sen misin? Ahh! Senin değerli ellerin ve ayakların! Neden bu kadar uzun süre saklandın? Neden bana en büyük iyiliği yaparken bunları sakladın? Çok yaşa babacığım! Seni artık baba olarak görüyorum. Tüm mutluluklar yanında olsun. Aynı gün içinde tüm insanlar arasında en çok senden nefret ettim ve seni sevdim.

ÖĞRETMEN Yeter artık! Yaşananları anlatmam için önümüzde fazlasıyla zamanımız olacak. Ancak hazır her ikiniz de buradayken bana kalırsa şimdi harekete geçme zamanı. Şu an Klütaimnestra tek başına ve hiç kimse tarafından korunmuyor. Ancak geç kalırsanız bir sürü erkek gelip ona yardım edebilir. Bu yüzden de bir sürü adamla savaşmak zorunda kalabilirsiniz.

ORESTES Daha fazla konuşmanın gereği yok. Bir an önce içeri girmeliyim. Fakat önce kapıların giriş yerlerini tutan tanrıların kutsal yerleri için dua etmek gerekir.

(Ellerini kaldırarak dua ederken, Elektra da Apollon'un kutsal mabedine gider.)

ELEKTRA Sevgili Apollo, merhametle dinle bizleri. Elimde ne varsa hiç yorulmadan sana adadım. Şimdi de Lükeios senden bir dileğim var. Lütfen bu planımızın aksamaması için bizlere yardımcı ol. Ayrıca diğer tüm insanlara tanrıların kutsal inançların zarar görmesi halinde nasıl ceza verebildiklerini göster.

(Elektra içeri girer)

KORO Bakın, Ares kan kokusunu almış, nasıl da ağır ağır yaklaşıyor. Kötü suçların kokusunu alan kendilerinden bir şey saklanamayacağını bilen köpekler. Korkunç Eri-nüsler! Ruhumun kurduğu hayal, daha fazla boşlukta kalarak beklemeyecek. Odaların içine kadar hileli adımlarıyla sinsice, ünlü baba evine, kanlı cinayet aracıyla Maia'nın⁽¹⁷⁾ oğlu Hades'in yol göstermesiyle süzülüyor. Gece de hilenin saklanmasına yardımcı oluyor. Artık daha fazla oyalanmadan hedefine yürüyecek.

BEŞİNCİ SAHNE

ELEKTRA Ey sevgili kadınlar! Erkekler işlerini bitirene kadar burada sabırla bekleyin.

BİR KADIN Nasıl? Ne yapıyorlar şimdi?

ELEKTRA Klütaimnestra kül kabı gömmek için hazırlanıyor. Diğerleri de başında bekliyorlar.

BİR KADIN Peki sen neden dışarıya koştun?

ELEKTRA Aigisthos gelirse habersizce içeri girmesine engel olmak için geldim.

KLÜTAIMNESTRA (*Sesi evin içinden gelir*) Dostlarımın olmadığı bu ev canilerle dolup taşmış demek.

ELEKTRA Dikkat edin dostlarım, içeriden birisi bağıyor. Duyuyor musunuz?

KORO Dehşet verici şeyler duyuyorum. Ürperdim.

KLÜTAIMNESTRA Yetiş Aigisthos neredesin?

ELEKTRA Bakın yine bağıyor!

KLÜTAIMNESTRA Ahh! Sevgili oğlum, annene acı!

ELEKTRA Ama sen, ne oğluna ne de babasına acıdın.

KORO Ey talihsiz kent! Ey talihsiz soy! Ölümün sıcak nefesi seni yok edecek.

KLÜTAIMNESTRA Ahh! Yaralandım işte!

ELEKTRA (*Bağırarak*)Yapabiliyorsan, bir kere daha sok kılıcı.

KLÜTAIMNESTRA Mahvoldum, bir darbe daha aldım.

ELEKTRA Keşke Aigisthos'un da başına aynı şeyler gelse.

KORO Lanet gerçek oluyor. Toprağın derinliklerinde saklananlar yaşanıyor. Daha önceden ölmüş olanların yanına günahlarını ödetmek için yeni kanlar ekleniyor. Bakın işte içeridekiler geliyor. Ares için kestikleri kurbanlardan dolayı elleri kıpkırmızı. Onları kınayamam tabii ki.

(*Orestes ve Öğretmen içeriden çıkarlar*)

ELEKTRA Orestes ne oldu?

ORESTES Apollon'un kehaneti doğruysa evin içindeki her şey halloldu.

ELEKTRA Annem öldü mü?

ORESTES Öldü, yatıyor o günahkâr. Artık korkmana gerek yok. Bundan sonra annemizin kötü niyetleri sana zarar veremeyecek.

KORO Sessiz olun! Aigisthos'un yaklaştığını duyuyorum.

ORESTES Tam da zamanında geliyor.

ELEKTRA Siz ikiniz! Çabuk geri dönün!

ORESTES Nerede gördünüz o adamı?

BİR KADIN Kentin kapısından içeri giriyor. Orestes'in ölüm haberini almış, mutluluk içinde.

KORO Bir an önce avluya girin. İşinizin birinci kısmını hallettiniz, sıra ikinci kısımda.

ORESTES Cesur olmamız yeterli, halledeceğiz.

ELEKTRA Düşünürken çabuk ol.

ORESTES Gidiyorum.

(Öğretmen'le beraber içeri girer)

ELEKTRA Onu burada karşılayacağım.

KORO Kulağına yumuşak şeyler söyle ki birdenbire Di-ke'nin kucağına düşüversin.

AIGISTHOS (Koroya dönerek) Phokisli dostlarımın nerede olduklarını kim biliyor? Orestes'in araba kazasında öldüğünü söyleyenleri kastediyorum. (Elektra'ya) Bana her zaman küstahça davranan kız! Sana soruyorum bunu. Ne de olsa bu haberle herkesten fazla sen ilgilenirsin.

ELEKTRA Tabii ki biliyorum, yoksa en sevdiğim insanın akıbetiyle ilgilenmemiş olurum.

AIGISTHOS O halde yabancılar nerede? Söyle bana!

ELEKTRA İçerideler, çünkü sevimli bir ev sahibesiyle karışlaştılar.

AIGISTHOS Ona Orestes'in öldüğünü mü söylediler?

ELEKTRA Hem de sözlerinden çok daha ciddi kanıtlarla ispatladılar bunu.

AIGISTHOS Halen burada mı? Kendi gözlerimle görebilir miyim onu?

ELEKTRA Pek sevimli bir görüntüsü yok ama evet halen burada.

AIGISTHOS Hiç de alışılmadık şekilde bana güzel bir haber veriyorsun.

ELEKTRA Mademki sevindiriyor seni, o halde sevinmeye devam et. *(Sarayı gösterir)*

AIGISTHOS Emrediyorum susun ve kapıları açın ki tüm Mükenailılar ve Argoslular olanları görsünler. Halen bu adamdan umudu olan varsa yaşananları görüp aklını başına toplasın.

ELEKTRA Benim aklım başıma geldi bile, zaman içinde güçlü olanın yanında yer almayı öğrendim.

(Elektra kapıyı açar, Orestes ve Öğretmen dışarı çıkarlar, köleler Klütainnestra'nın tabutunu çıkarırlar)

AIGISTHOS Ey Zeus! Ne kadar güzel bir manzara bu! Orestes'i bu hale getiren şey tanrıların öfkesi değil de ne olabilir? Nemesis halen ona seve seve bakıyorsa ben de susacağım. Kaldırın örtüyü ben de akrabamın ölümüne üzüleyim!

ORESTES Örtüyü kendin kaldır. Bunu yapmak ancak sana düşer.

AIGISTHOS *(Tabutun üstünü açar ve korkuyla geriye doğru atılır)* Mahvoldum, neler görüyorum ben?

ORESTES Kimden korkuyorsun? Seni şaşırtan da nedir?

AIGISTHOS Nasıl bir tuzağa düştüm?

ORESTES Halen farkında değil misin? Yaşayan insanlara ölüymüş gibi davranıyorsun.

AIGISTHOS Evet tanıyorum bu sesi, yanı başımda konu-

şan sakın Orestes olmasın!

ORESTES Sen iyi bir kâhinsin. Bu kadar uzun süre boyunca yanıldın mı yoksa?

AIGISTHOS Mahvoldum! İzin ver bir şeyler söylemek istiyorum.

ELEKTRA (*Öfkeli bir biçimde*) Tanrılar aşkına sevgili kardeşim, uzun süre konuşmasına izin verme. Eğer bir insan kötülüğe bulaşmışsa ölümünü geciktirmekte ne gibi bir yarar olabilir. Hemen öldür onu ve mezarcılara ver, uzak bir yere gömsünler. Benim yaşadığım felaketi karşılayacak ceza ancak bu şekilde verilebilir.

ORESTES Haydi gir içeri. Artık konuşma zamanı değil. Burada söz konusu olan yaşamın.

AIGISTHOS Neden beni içeri götürüyorsun? Eğer soylu bir iş yapacaksan neden burada yapmayıp, içeri sokuyorsun?

ORESTES Emredip durma artık. Babamın öldüğü yere gideceksin.

AIGISTHOS Bu evin Pelopslar'ın acılarını izlemesi kaçınılmaz bir şey. Hem şu an hem de gelecekte yaşanacak sıkıntıları görüyor.

ORESTES Aynı senin gibi kâhinlik yapayım. Evet senin sıkıntılarını görüyorlar.

AIGISTHOS Övünerek yaptığın iş sana babandan miras kalmadı.

ORESTES Boşuna konuşup yolu uzatıyorsun.

AIGISTHOS Önden sen git.

ORESTES Hayır, sen önden gideceksin.

AIGISTHOS Kaçmayayım diye mi?

ORESTES Hayır canının istediği gibi ölmene engel olacağım. (*Seyirciye doğru dönerek*) Yasalara aykırı davranan herkese aynı ceza verilmeli: Ölüm cezası! İşte ancak böyle kötülükler azalır.

(Orestes ve Öğretmen içeri girerler, arkalarından tabut taşınır ve Elektra da içeri girer)

KORO Ey Atreus'un tohumu! Bir sürü sıkıntıdan sonra bu olay seni aydınlığa kavuşturdu.

SON

DİPNOTLAR

1. Argos bölgesinde bulunan nehrin tanrısı.
2. Yunan mitolojisinde ölülerin hâkimi ve ölümler ülkesinin efendisi.
3. Hades tarafından esir alınan bir yarı tanrı.
4. Gezginlerin ve hırsızların tanrısı. Aynı zamanda tanrıların habercisi olarak ün kazanmıştı.
5. Yani intikam tanrıçaları.
6. Artemis'in annesi Leto ile alay ettiği için çocukları Artemis tarafından öldürülen kadın.
7. Delphoi yakınlarında Orestes'in yaşadığı kent.
8. Yunan mitolojisine göre ölümlerin, ölümler diyarına gidebilmek için geçmek zorunda oldukları nehir.
9. Yunan mitolojisinde adalet tanrıçası.
10. Euboia'da, Khalkis kentinin karşısında bulunan küçük bir kent.
11. Apollon'un lakaplarından birisi, ışık saçan, parıltı veren anlamına gelmektedir.
12. Yunan mitolojisinde kibirli davranışları cezalandıran tanrıça.
13. Yani Güneş.
14. Argoslu ünlü bir kâhin.
15. Yunan mitolojisinde zekâ ve kuvvet tanrısı.
16. Yunan mitolojisinde Zeus'un ikinci eşi olarak bilinir. Aynı zamanda ismi tanrısal ve evrensel yasayı simgelemektedir.
17. Atlas'ın kızı, yağmur perilerinden birisi olarak bilinmektedir.

Y a y ı n e v i m i z i n Y a y ı m l a d ı ğ ı

ESKİ YUNAN TRAGEDYALARI

Eski Yunan Tragedyaları 1

Aiskhülos / Persler - Sofokles / Antigone

Çeviren: Güngör Dilmen

Eski Yunan Tragedyaları 2

Euripides / Bakkhalar (Çev. Güngör Dilmen)

Eski Yunan Tragedyaları 3

Sofokles / Kral Oidipus (Çev. Bedrettin Tuncel)

Eski Yunan Tragedyaları 4

Euripides / Medea (Çev. Metin Balay)

Eski Yunan Tragedyaları 5

Euripides / Troyalı Kadınlar (Çev. Yılmaz Onay)

Eski Yunan Tragedyaları 6

Euripides / Elektra (Çev. Yılmaz Onay)

Eski Yunan Tragedyaları 7

Sofokles / Filoktetes (Çev. Şükran Yücel)

ESKİ YUNAN KOMEDYALARI

Eski Yunan Komedyaları 1

Menandros / Huysuz Adam (Çev. Candan Şentuna)

Eski Yunan Komedyaları 2

Aristofanes / Barış (Çev. Yılmaz Onay)

Sofokles,

Antik Yunan tragedyasının
üç büyük yazarından biridir.

Dionisos Festivali'nde en fazla ödül almış (24 ad.) yazardır.

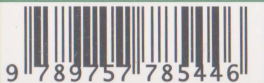
Aias,

Troya Savaşı sırasında,
ününü yaşamının sonuna kadar koruyamayan,
kendini beğenmiş bencil bir adamın içine düştüğü durumu,

Elektra,

bir insanın öldürme edimiyle ilişkisini ele alırken,
kişinin öcünü almadaki kararlılığını
bütün bütüne bir "trajik yalnızlık"
ve yas içinde yaşama pahasına
sürdürmesini anlatıyor.

ISBN 978975778544-X

Kapak Tasarımı: Mengü Ertel